

IULETYN TEPIS

**Polskie Towarzystwo Tłumaczy
Przysięgłych i Specjalistycznych
TEPIS ✧ Członek Międzynarodo-
wej Federacji Tłumaczy FIT
✧ Polish Society of Sworn and
Specialised Translators TEPIS
✧ Société polonaise des traduc-
teurs assermentés et spécialisés
TEPIS ✧ Polnische Gesellschaft
vereidigter Übersetzer und Fach-
übersetzer TEPIS ✧ Польское
общество присяжных и специа-
лизированных переводчиков
TEPIS**

Lima 2009

nr 68

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS powstało jako Polskie Towarzystwo Tłumaczy Ekonomicznych, Prawniczych i Sądowych w roku 1990. PT TEPIS ma na celu pogłębianie i szerzenie wiedzy w zakresie sztuki przekładu, ochronę praw autorskich tłumaczy, opiniowanie jakości tłumaczenia, a także reprezentowanie interesów tłumaczy wobec organów władzy. W chwili obecnej TEPIS liczy 1087 członków. Od 1993 r. TEPIS jest członkiem Międzynarodowej Federacji Tłumaczy FIT, zaś od 2007 r. – organizacją pożytku publicznego.

Znakomitą większość członków Towarzystwa stanowią tłumacze przysięgli. Siedziba Rady Naczelnej Towarzystwa mieści się w Warszawie, zaś w Szczecinie, Wrocławiu, Krakowie, Żarach i w Bytomiu działają Koła PT TEPIS, których adresy podajemy poniżej.

Towarzystwo TEPIS organizuje warsztatowe spotkania w ramach doskonalenia zawodowego tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych: Warsztaty Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego, Repetytoria dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych oraz Międzynarodowe Forum Przekładu Prawniczego i Sądowego. Dotychczas odbyło się 33 spotkań krajowych i 6 międzynarodowych, podczas których wygłoszono 695 referatów. Ponadto w Szczecinie, Krakowie, Katowicach, Wrocławiu i Zielonej Górze tłumacze wymieniają doświadczenia w ramach repetytoriów i na spotkaniach o różnej częstotliwości.

Członkowie Towarzystwa, którymi mogą być również cudzoziemcy zamieszkali poza terytorium RP, dzielą się na członków nadzwyczajnych, członków zwyczajnych, członków ekspertów, członków wspierających i członków honorowych.

Członkiem nadzwyczajnym Towarzystwa może zostać tłumacz przysięgły i tłumacz specjalistyczny o kwalifikacjach uznanych za równoważne z przewidzianymi w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego po udokumentowaniu co najmniej 3-letniej praktyki zawodowej.

Członkiem zwyczajnym może zostać członek nadzwyczajny z 10-letnią praktyką zawodową.

Członkiem ekspertem może zostać tłumacz wyróżniający się kwalifikacjami wśród członków zwyczajnych, uzyskując w ten sposób najwyższy status członkowski.

Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna po zadeklarowaniu regularnego wsparcia finansowego dla Towarzystwa. **Członkiem honorowym** może być osoba krajowa lub zagraniczna, zasłużona dla Towarzystwa.

Członkowie PT TEPIS otrzymują kwartalnik „**Biuletyn TEPIS**”. Wybrane referaty wygłoszone na seminariach, a także artykuły na tematy ważne dla tłumaczy publikowane są w czasopiśmie „**Lingua Legis**”, którego ukazało się 15 numerów. Wydawnictwo Translegis (d. Wydawnictwo TEPIS) wydało dotychczas 47 pozycji książkowych nt. teorii i praktyki przekładu, w tym „Kodeks tłumacza przysięgłego” i wybory specjalistycznych tekstów paralelnych w językach angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim, polskim i włoskim oraz materiały pokonferencyjne. Nasze adresy:

- * **Biuro Rady Naczelnej PT TEPIS**, szef Biura RN Maria Piasecka, ul. Krasińskiego 16 lok. 134. Skr. poczt. 23, 00-967 WARSZAWA 86. Tel./faks (+48)(22) 839 49 52. E-mail: tepis@tepis.org.pl
Strona: www.tepis.org.pl . Rach. nr 46 10201026 00001502 0117 5983 , PKO BP II O/Warszawa
- * **DOLNOŚLĄSKIE KOŁO PT TEPIS WE WROCŁAWIU**: prezes mgr Jerzy Ogonowski
ul. Januszowicka 17/19 m. 8, 53-135 Wrocław, tel. (0-71) 367 65 66
- * **GÓRNOŚLĄSKIE KOŁO PT TEPIS W BYTOMIU**: prezes dr Aleksandra Podgórnjak-Musil, ul. Jainty 20 m. 1, 41-902 Bytom, tel. 0 661 200 100
- * **LUBUSKIE KOŁO TEPIS W ŻARACH**: prezes dr Piotr Gadomski
ul. Miła 1a, 68-200 Żary, tel. (0-68) 363 03 77, faks (0-68) 363 03 78
- * **MALOPOLSKIE KOŁO PT TEPIS W KRAKOWIE**: prezes dr Maria Metzler
Skr. poczt.119, 30-104 Kraków 45, tel./faks (0-12) 422 17 40
- * **POMORSKIE KOŁO PT TEPIS W SZCZECINIE**: prezes mgr Paulina Leśniak
ul. Monte Cassino 37 p. 316, 70-464 Szczecin, tel./faks (0-91) 433 03 73, 434 73 67, 432 04 83,
434 70 44

**Druk deklaracji członkowskiej można otrzymać z Biura Rady Naczelnej
lub pobrać ze strony: www.tepis.org.pl.**

STATUS TŁUMACZA SĄDOWEGO: ZAFRASOWANA EUROPA I BEZTROSKA POLSKA

OD REDAKCJI

Komisja Europejska od co najmniej dziesięciu lat podnosi larum na temat niewłaściwego statusu prawnego tłumaczy sądowych w krajach Unii Europejskiej, braku zdecydowanej postawy państw co do obowiązku kształcenia adeptów tego zawodu – a nie tylko ich egzaminowania, lecz również z powodu niedoceniań roli tego zawodu, co przejawia się między innymi w postaci zaniżonego wynagradzania.

Zalecenia naprawienia tej sytuacji zostały zawarte w sprawozdaniach z trzech projektów Komisji Europejskiej: Grotius, AGIS i Forum Refleksji nad Kształceniem Tłumaczy Sądowych. Nazwa następnego projektu jest równie piękna, co przewrotna: ELITA (European Legal Translators and Interpreters Association) – czyli Europejskie Stowarzyszenie Tłumaczy Prawniczych, zaplanowane jako federacja stowarzyszeń zrzeszających tłumaczy o umownej nazwie „prawniczych”, czyli sądowych i urzędowych, noszących różne tytuły w różnych krajach.

Niestety, w wielu krajach nazwa ELITA jest odwrotnie proporcjonalna do faktycznego statusu tej grupy zawodowej, z różnych powodów polityczno-społecznych. W Polsce dzieje się tak głównie z powodu rażąco niskich stawek wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych, zaś ostatnio – z powodu naruszania zasady neutralności podatku VAT, która była przez cztery lata i jest ciągle naruszana przez sądy, prokuratury i Policję w wyniku złego prawa.

Tymczasem beztroski Minister Sprawiedliwości, zamiast w porę wydać rozporządzenie uprawniające tłumaczy przysięgłych do dodawania VAT-u do swoich stawek, prowadził długie i bezskuteczne dyskusje, które zostały zakończone orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, wskazującym na konieczność naprawienia wadliwego prawa. Orzeczenie TK wydano w czerwcu 2008, nowe rozporządzenie MS z prawem doliczania VAT-u do stawek tłumaczy przysięgłych ma wejść w życie dopiero 1 kwietnia 2009 r. Nikomu w dalszym ciągu się nie spieszy ...

Poza tematami wołającymi o pomstę do nieba – a może o wniosek do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości o odszkodowanie? – na następnych stronach Czytelnik znajdzie wiadomości o tym, jak tłumacze sami dbają o swoje interesy, inwestując ustawicznie w doskonalenie zawodowe, angażując się w działalność społeczną i wzbogacając swoją wiedzę o życiu zawodowym.

**RADA NACZELNA ŻYCHY KOLEŻANKOM I KOLEGOM
UDANEGO ROKU 2009 - NA PRZEKÓR PRZECIWNOCIOM LOSU!**

SPIS TREŚCI

VII Walne Zgromadzenie Członków PT TEPIS	3
Aktywni Członkowie wyróżnieni „Odznaką za Zasługi dla PT TEPIS”	3
Tak było na XXII Warsztatach Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego	4
Wycofanie projektu nowelizacji ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego	6
Okrojony projekt rozporządzenia ws. wynagrodzenia tłum. przys.	6
List otwarty PT TEPIS do Ministra Sprawiedliwości	7
Jak rozliczać przychody tłumaczy przysięgłych	10
Ustawowe „korzystanie z praw autorskich”	12
TEPIS na XVIII Statutowym Kongresie FIT w Szanghaju	13
Polacy na XVIII Światowym Kongresie FIT w Szanghaju	16
Szkolenia dla nauczycieli przekładu specjalistycznego	18
Tłumacze przysięgli w Szwecji	20
Badania stawek wynagrodzenia tłumaczy przez BDÜ	28
Kalendarium konferencji dla tłumaczy	30
Zapraszamy na Repetytoria, Laboratoria i Warsztaty dla tłumaczy w 2009 r.	30
Gratulujemy tytułu nowym Członkom Zwyczajnym	31
Witamy nowych Członków Nadzwyczajnych	31
Orientacyjne wolnorynkowe ceny za tłumaczenie	32
Składka członkowska PT TEPIS	32
Liczba członków PT TEPIS	32
Tabela stawek wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego - 3 str. okładki	

VII WALNE ZGROMADZENIE CZŁONKÓW PT TEPIS

Podczas VII Walnego Zgromadzenia Członków PT TEPIS, które odbyło się 27 września 2008 r. w Hotelu Mercure w Warszawie, wniesiono poprawki do Statutu, wysłuchano sprawozdań ustępujących władz i przeprowadzono wybory nowych władz.

Zmiany do Statutu PT TEPIS miały charakter głównie porządkowy. Pod czujnym okiem prawnika, adwokata Marcina Kłody, zmiany Statutu doprecyzowały kompetencje i tryb funkcjonowania poszczególnych władz. Wprowadzone zmiany ograniczyły również krąg osób, które mogą kandydować w wyborach na prezesa Towarzystwa, do członków legitymujących się pełnieniem przez co najmniej jedną kadencję funkcji członka Rady Naczelnej, Komisji Rewizyjnej, Sądu Koleżeńskiego lub prezesa Koła terenowego. Podniesiono również wymagania wobec tłumaczy specjalistycznych kandydujących na członka nadzwyczajnego, którzy obecnie muszą legitymować się trzyletnim okresem praktyki zawodowej w zakresie tłumaczenia specjalistycznego. Pełny tekst obecnie obowiązującego Statutu PT TEPIS znajduje się do wglądu na stronie www.tepis.org.pl.

Prezesem została wybrana z rekomendacji Rady Naczelnej Danuta Kierzkowska, do Komisji Rewizyjnej weszli: Dariusz Kubacki, Tomasz Kwiatkowski i Anna Setkiewicz-Ryszka, do Sądu Koleżeńskiego – Aleksandra Kamińska, Andrzej Leśniak, Paulina Leśniak i Aleksandra Podgórnjak-Musil. Wybrani członkowie Rady Naczelnej w dniu 30 października ukonstytuowali się w składzie: Zofia Rybińska – wiceprezes, Joanna Miler-Cassino – wiceprezes, Dorota Staniszevska-Kowalak – sekretarz generalny, Elżbieta Gołębiowska – skarbnik oraz członkowie Rady: Marta Czyżewska (Warszawa), Piotr Gadomski (Żary), Agnieszka Hein (Warszawa), Krystyna Kołodziej (Zakopane), Elżbieta Łyszkowska (Warszawa), Anna Michalska (Warszawa), Jerzy Ogonowski (Wrocław), Janusz Poznański (Warszawa), Edward Szędzielorz (Warszawa), Rafał Szubert (Wrocław) i Mieczysław Żochowski (Warszawa).

AKTYWNI CZŁONKOWIE WYRÓŻNIENI „ODZNAKĄ ZA ZASŁUGI DLA PT TEPIS”

Na zakończenie obrad VII Walnego Zgromadzenia prezes PT TEPIS wręczyła członkom wyróżnionym za aktywną działalność społeczną dyplomy i „Odznaki za Zasługi dla PT TEPIS” w dniu 27 października 2008 r.

Oto pełna lista wyróżnionych Tepisjan.

Marian Baranowski - za aktywny udział w życiu Pomorskiego Koła PT TEPIS od powstania tego Koła, opracowanie i opublikowanie „Słownika rybackiego”, referaty w Sekcji Angielskiej Warsztatów Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego oraz artykuły w „Lingua Legis”.

Olga Cabos – za przykładowe pełnienie funkcji przewodniczącej Komisji Rewizyjnej w V. Kadencji władz, wspieranie Rady Naczelnej pozytywnymi radami oraz

udział w jej pracach i w „Biuletynie TEPIS” w VI. Kadencji, jak również za udział w pracach Sekcji Hiszpańskiej.

Artur Kubacki – za aktywny udział w Sekcji Niemieckiej i liczne artykuły w „Lingua Legis”, inne publikacje dla tłumaczy oraz udział w pracach Zarządu Górnośląskiego Koła PT TEPIS.

Anna Labe – za aktywny udział w pracach Zarządu Małopolskiego Koła PT TEPIS oraz w Sekcji Niemieckiej Warsztatów i Repetytoriów organizowanych przez to Koło, jak również za artykuły w „Lingua Legis”.

Anna Michalska - za pełnienie funkcji współprzewodniczącej Kolegium Doskonalenia Zawodowego, w tym organizowanie kolejnych edycji Repetytorium dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, Warsztatów Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego, aktywny udział w Laboratorium Tłumacza Przysięgłego oraz przewodniczenie Sekcji Francuskiej.

Jerzy Ogonowski - za pełnienie funkcji prezesa Dolnośląskiego Koła PT TEPIS, inspirowanie i udział w Warsztatach dla Tłumaczy organizowanych podczas VI. kadencji przez to Koło oraz aktywny udział w krajowych Warsztatach i Repetytoriach.

Aleksandra Podgórnica-Musil – za inicjatywę utworzenia Górnośląskiego Koła PT TEPIS oraz dynamiczną działalność tego Koła podczas VI. kadencji, w tym organizowanie Warsztatów i Repetytoriów.

Małgorzata Sakwerda - za pełnienie funkcji prezesa Dolnośląskiego Koła PT TEPIS, inspirowanie i udział w Warsztatach dla Tłumaczy organizowanych podczas VI. kadencji przez to Koło oraz aktywny udział w krajowych Warsztatach i Repetytoriach.

Zofia Wislocka - za aktywny udział w pracach Małopolskiego Koła PT TEPIS od jego powstania oraz prowadzenie Sekcji Angielskiej Warsztatów i Repetytoriów organizowanych przez to Koło w Krakowie.

Witold Wójcik - za aktywny udział w pracach Zarządu Małopolskiego Koła PT TEPIS oraz w Sekcji Niderlandzkiej Warsztatów i Repetytoriów organizowanych przez to Koło w Krakowie.

TAK BYŁO NA XXII WARSZTATACH PRZEKŁADU PRAWNICZEGO I SPECJALISTYCZNEGO

W dniach 27 i 28 września 2008 r. w salach Hotelu Mercure w Warszawie odbyły się XXII Warsztaty Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego.

Na sesji plenarnej wystąpił mec. Marcin Kłoda z referatem pt. „Odpowiedzialność biura tłumaczeń za tłumaczenia niepoświadczone”. Podczas dyskusji wywiązała się żywa polemika na temat zakresu stosowania prawa autorskiego, która ujawniła błędne na ten temat poglądy rozpowszechnione wśród prawników. Jednak pozostałe wiadomości znacząco wzbogaciły wiedzę uczestników Warsztatów w tytułowym zakresie.

Następnie aktualny status podatkowy tłumaczy przysięgłych omówiła szczegółowo Katarzyna Dąbrowska, doradca podatkowy z firmy „Liczyk”. Prelegentka udzielała odpowiedzi na liczne pytania z sali, zawsze znajdując właściwą radę na rozwiązanie zgłaszanego jej problemu.

A oto prelegenci i tematy omawiane podczas obrad w poszczególnych sekcjach językowych.

SEKCJA ANGIELSKA

dr Anna Jopek Bosiacka: *Modalność deontyczna w tłumaczeniu tekstów prawnych*

dr Aleksandra Matulewska: *Potyczki tłumacza z przekładem specjalistycznym*

mgr Anna Setkowicz: *Terminologia umów twinningu (vel współpracy bliźniaczej)*

mgr Katarzyna Zajda : *Akredytywa w postępowaniu sądowym*

mgr Marian Baranowski: *Postępowanie prowadzone przez policję w przypadku zabójstwa popełnionego na obywatelach Polski na terenie Anglii*

mgr Dorota Wiland: *Wybrane zagadnienia terminologiczne i frazeologiczne dokumentów dot. rejestracji pojazdów*

dr Łucja Biel: *Equity capital i debt capital: terminologia związana z finansowaniem działalności spółki*

SEKCJA NIEMIECKA

dr Artur Dariusz Kubacki: *Aspekty formalne sporządzania tłumaczeń poświadczonych na przykładzie języka polskiego i niemieckiego*

Milena Hadryan: *Amtsdeutsch verständlich machen - Modernizacja języka niemieckiej administracji na przykładzie wybranych projektów*

mgr Robert Kołodziej: *Terminologia prawa pracy w polskich i niemieckich tekstach dyrektyw i rozporządzeń Unii Europejskiej*

mgr Krystyna Kołodziej: *Europejski Tytuł Egzekucyjny (ETE) dla roszczeń bezspornych i jego praktyczne zastosowanie w Niemczech*

SEKCJA FRANCUSKA

mgr Ewa Betanska: *Wybrane terminy polskiego, francuskiego i rzymskiego prawa spadkowego*

dr Iwona Borys: *Internet jako źródło w pracy tłumacza przysięgłego*

mgr Sylwia Lenart : *Stopnie policyjne a stopnie wojskowe - problemy w przekładzie*

dr Maria Metzler: *Umowa Domicylińska*

SEKCJA WŁOSKA

Antonio Barra: *Gara d'appalto per la metropolitana di Varsavia*

mgr Teresa Skrodzka: *Zawilności w tłumaczeniu podstawowych terminów (certificato, anagrafe, licenza, adozione, ecc)*

dr Mieczysław Żochowski: *Problemy przekładu wybranych terminów włoskiego prawa procesowego (sentenza, ordinanza, decreto)*

mgr Marika Wierdak: *Prawo międzynarodowe prywatne – Ustawa 31.05.1995 nr 218 Riforma del sistema Italiano di diritto internazionale privato - kazus adopcji międzynarodowej*

Caterina Squillace: *Metodologia tłumaczeń specjalistycznych*

SEKCJA HISZPAŃSKA

mgr Marta Basiak: *El matrimonio según el código civil español: formas de celebración y régimen económico.*

dr María Paula Malinowski Rubio: *Lengua especializada y traducción literaria.*

SEKCJA ROSYJSKA

dr Magdalena Kuratczyk: *Słownictwo ogólne w tekstach prawnych*

mgr Danuta Przepiórkowska: *Tekst w tekście – czyli tekstualność w tekstach prawnych*

mec. Natalia Wasilenko: *Wybrane zagadnienia polskiej i rosyjskiej terminologii prawa i postępowania karnego (zbrodnie i występki, kary i środki karne, środki przymusu i środki zapobiegawcze, środki odwoławcze)*

mgr Maryja Łucewicz-Napałkow: *Imiona i nazwiska białoruskie i ich pisownia w białoruskich dokumentach tożsamości (wybrane przykłady)*

WYCOFANIE PROJEKTU NOWELIZACJI USTAWY O ZAWODZIE TŁUMACZA PRZYSIĘGŁEGO

W dniu 5 listopada 2008 r. poselski projekt ustawy zmieniającej ustawę o zawodzie tłumacza przysięgłego został przez projektodawców (PiS) nieoczekiwanie wycofany po jego opracowywaniu przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Choć rząd zdołał w międzyczasie przekonać członków sejmowej Komisji SiPC o potrzebie zachowania Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych, TEPIS nie zdołał przekonać rządu i posłów, że kwalifikacje zawodowe tłumacza przysięgłego wymagają specjalnego kształcenia.

Po wycofaniu nowelizacji absolwenci studiów niefilologicznych, liczący na dopuszczenie do egzaminu państwowego bez ukończenia studiów podyplomowych w zakresie tłumaczenia, muszą poczekać na wniesienie rządowego projektu nowelizacji uztp, w którym Minister Sprawiedliwości wróci do tematu. Nieoficjalnie wiadomo, że nie nastąpi to wcześniej niż w 2009 r. Do czasu uchwalenia przez Sejm nowej ustawy nowelizacyjnej będzie obowiązywać ustawa w dotychczasowym brzmieniu.

OKROJONY PROJEKT ROZPORZĄDZENIA WS. WYNAGRODZENIA TŁUMACZA PRZYSIĘGŁEGO

Towarzystwo TEPIS otrzymało do zaopiniowania projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie ws. wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, który przewiduje wyłącznie prawo doliczania VAT do obecnie obowiązujących stawek, natomiast – wbrew zapowiedziom - wcale nie przewiduje podwyżki wszystkich stawek, ani o 100% wyższej stawki za tłumaczenie ustne wykonane w dniu zlecenia w postępowaniu zwykłym (podobnie jak obecnie w postępowaniu przyspieszonym), w godzinach 22.00 do 6.00 oraz w dniach ustawowo wolnych od pracy, ani też nie przywraca stawki za kopie. Nie ma też mowy o żadnej innej zmianie postulowanej przez środowisko tłumaczy przysięgłych.

Podsumowując, po wymianie DWUNASTU pism w ciągu ostatnich czterech lat, jesteśmy oburzeni takim nas traktowaniem, wobec czego musieliśmy podjąć decyzję o poruszeniu opinii publicznej przez wystosowanie do Ministra Sprawiedliwości listu otwartego.

LIST OTWARTY PT TEPIS DO MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Szanowny Panie Ministrze!

Z przykrością donoszę, że niezadowolenie środowiska tłumaczy przysięgłych z powodu lekceważenia jego podstawowych praw sięgnęło zenitu. Urzędowe stawki wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych za tłumaczenia wykonane na żądanie sądu, prokuratora, Policji i organów administracji publicznej są rażąco zaniżone w porównaniu do cen usług przedstawicieli innych wolnych zawodów, wymagających wykształcenia na podobnym poziomie i ponoszenia podobnej odpowiedzialności zawodowej. Stawki te, nieadekwatne do kwalifikacji i wkładu pracy, stanowią również poważne utrudnienie w zaspokajaniu zapotrzebowania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości na usługi tłumaczy.

Niestety, mimo licznych w tej sprawie apelów i monitów Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych „TEPIS”, wysyłanych do prawodawcy przez ostatnie cztery lata, do dnia dzisiejszego nie dokonano stosownej nowelizacji rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości ws. wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego. Pozostawiono bez reakcji skargi na bezprecedensowe, nieuzasadnione, drastyczne obniżenie o 22% stawek wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych w 2004 r., które wynikało z niezrozumienia przez Ministra Sprawiedliwości intencji Ministra Finansów wyrażonych w ustawie o podatku od towarów i usług w chwili wydania ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego z 25 listopada 2004 r.

W wyniku tego nieporozumienia tłumacze przysięgli będący płatnikami VAT-u zostali zmuszeni do potrącania tego podatku z własnych stawek. Tłumacze ci zostali więc narażeni na znaczne straty ponoszone przez nich już przez cztery lata. Straty te nie tylko nie zostały w żaden sposób zrekompensowane, ale też nie doczekały się jakiegokolwiek racjonalnego uzasadnienia z zachowaniem chociaż pozorów elementarnej sprawiedliwości ze strony ustawodawcy. Bowiernie identyczny problem w odniesieniu do obrońców z urzędu – adwokatów – został już dawno rozwiązany bez szkody dla ich wynagrodzenia.

W otrzymanym ostatnio do zaopiniowania projekcie nowelizacji ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2008 r. czytamy co prawda, że „stawki wynagrodzenia tłumacza przysięgłego, będącego podatnikiem podatku od towarów i usług, podwyższa się o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w odrębnych przepisach”, ale w jego uzasadnieniu autorzy przekonują, że czyni się tak w celu „**zrekompensowania** opisanego zmniejszenia wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych”.

Niestety, użyte tu określenie „zrekompensowania” poniesionych strat tłumaczy przysięgłych przez przywrócenie naturalnego prawa do dodawania podatku VAT – zgodnie z jego funkcją – nie ma nic wspólnego z właściwym pojęciem rekompensa-

ty, która w żadnym razie nie jest celem tej nowelizacji. Taką rekompensatą byłoby bowiem prawo tłumaczy przysięgłych będących podatnikami VAT do podniesienia stawek o 44% przez kolejne cztery lata, tak aby mogli rzeczywiście odzyskać potrącany z własnego wynagrodzenia podatek VAT.

Poza tym projekt nowelizacji nie obejmuje zmianą żadnych pozostałych kwestii, na które tłumacze zwracali uwagę w swoich monitach. Nie uwzględniono w nim zupełnie tego, że przez cztery lata ucierpieli również wszyscy pozostali tłumacze, którzy nie byli i nie są płatnikami podatku VAT, i też nie doczekali się zapowiadanej wielokrotnie rewaloryzacji ich stawek. Pod rządami starych przepisów ich stawki byłyby podnoszone co roku, jednakże po zniesieniu tej zasady w ustawie o zawodzie tłumacza przysięgłego nowelizacja właściwego rozporządzenia wymaga każdorazowej inicjatywy legislacyjnej Ministra Sprawiedliwości. Niestety, do dnia dzisiejszego takiej inicjatywy w tym zakresie nie doprowadzono do skutku po czterech latach funkcjonowania niesprawiedliwego prawa. Podwyżka wszystkich stawek powinna wynosić co najmniej 10%.

Obecnie urzędowa stawka wynagrodzenia tłumacza przysięgłego jest znacznie niższa od wolnorynkowej i około dziesięć razy niższa od stawki adwokata z urzędu za jednorazowe stawiennictwo w sądzie. Z tego powodu organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości mają poważne trudności z zapewnieniem udziału tłumacza w postępowaniu. Niejednokrotnie warszawscy policjanci dzwonią bezskutecznie do kilkudziesięciu tłumaczy języka angielskiego zanim znajdą kogoś, kto jest gotów poświęcić trzy godziny, aby zarobić około 30 zł netto. Oznacza to faktycznie stawkę 10 zł za godzinę, ponieważ tłumacz poświęcił jedną godzinę na dojazd, jedną godzinę na tłumaczenie i jedną godzinę na powrót oraz poniósł koszty przejazdu i opłaty parkingowej.

Taryfa stawek ciągle nie uwzględnia zarobku utraconego przez tłumacza przysięgłego z powodu czasu poświęconego na podróż do miejscowości poza jego siedzibą i z powrotem. Jeżeli jest to tłumacz tzw. języka rzadkiego, na przykład albańskiego, to czasem jedzie do sądu w innym mieście trzy i pół godziny, a potem tyle samo czasu traci na powrót. Przez siedem godzin spędzonych w pociągu tłumacz nie wykonywał żadnej pracy, utracił więc możliwość zarobkowania. Rozprawa trwała jedną godzinę. Łącznie tłumacz poświęcił sądowi 8 godzin, a wynagrodzenie otrzymał za 1 godzinę, czyli niecałe 45,99 zł brutto, a więc ok. **5,75 zł za godzinę!** Nie wydaje się prawdopodobne, aby przedstawiciele jakiegokolwiek innego zawodu zechcieli pracować za taką stawkę.

A przecież zasada wliczania czasu przejazdu do wynagrodzenia była już dawno w Polsce stosowana. W uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dn. 25 kwietnia 1963 r. VI KO 3/63 czytamy: „I. Przy obliczaniu wynagrodzenia za wykonaną pracę przez biegłego nie pobierającego uposażenia, a wezwanego z miejscowości położonej poza siedzibą sądu, należy czas zużyty na przejazd uwzględnić jako „czas poświęcony” zgodnie z art. 10 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 r. (Dz. U. Nr 49, poz. 445)”.

W uzasadnieniu tej uchwały sędziowie piszą m.in.: „Należności za ‘czas poświęcony’ albo ‘czas zużyty w związku z wezwaniem’ nie można utożsamiać z należnością za przejazdy, noclegi oraz z tytułu diety, albowiem dieta przysługuje dopiero w razie nieobecności w miejscu zamieszkania trwającej dłużej niż 8 godzin i otrzymują ją w zasadzie osoby, mające stałe uposażenie za wykonywaną pracę. Dieta nie jest specjalnym wynagrodzeniem za pracę, lecz zwrotem zwiększonych kosztów wyżywienia, na które narażony jest pracownik wyjeżdżający poza miejsce swego zamieszkania”.

Dlatego tłumacze oczekują na pilne wprowadzenie przepisów, które zapewniłyby wliczanie czasu przejazdu do wynagrodzenia oraz określałyby jednoznaczne zasady zwrotu kosztów przejazdu poza miejsce zamieszkania.

W omawianym projekcie nowelizacji rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości ws. wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego brakuje ciągle przepisu, który umożliwiłoby pobieranie takiej samej stawki za tłumaczenia wykonywane w postępowaniu zwykłym w ciągu 48 godzin co w postępowaniu przyspieszonym, brakuje podwyższonej stawki za tłumaczenie wykonywane w dniu ustawowo wolne od pracy i w godzinach nocnych oraz precyzyjnego ustalenia stawki za tłumaczenie ustne przebiegu postępowania, które odbywa się zawsze w obu kierunkach, w wysokości stawki za tłumaczenie ustne na język obcy.

Mimo wielokrotnych monitów pominięto też stawkę za tłumaczenie pisemne z zapisu dźwiękowego, za tłumaczenie ustne wymagające wiedzy specjalistycznej i umiejętności rozumienia dialektu, gwary i żargonu, za tłumaczenie tekstów pisanych alfabetem współcześnie nieużywanym i językiem archaicznym oraz za badanie akt, jak również stawkę za czynność paratarytną, jaką jest sporządzenie dodatkowego poświadczanego egzemplarza tłumaczenia w wysokości porównywalnej do ceny jednej strony wypisu z aktu notarialnego.

Powszechne niezadowolenie tłumaczy przysięgłych doprowadziło do licznych protestów, przejawów głębokiego niezadowolenia wobec jawnego lekceważenia ich godności zawodowej. Tłumacze rozważają nawet akcje masowych odmów wykonywania zleceń sądów i Policji, mimo groźących im za to konsekwencji dyscyplinarnych.

Ignorowanie głosów przedstawicieli zawodu tłumacza przysięgłego w kwestiach godziwego ich wynagradzania wynika niewątpliwie z niedoceniaenia ich roli w funkcjonowaniu instytucji wymiaru sprawiedliwości. Taka postawa prawodawcy nie tylko wywołuje poczucie głębokiej niesprawiedliwości i oburzenie środowiska zawodowego, lecz również negatywnie wpływa na współpracę tych instytucji z tłumaczami przysięgłymi. Ponieważ sytuacja wymaga pilnego podjęcia stosownej inicjatywy legislacyjnej, oczekujemy, że Pan Minister osobiście zainteresuje się tym problemem i wskaże odpowiednie sposoby jego rozwiązania.

Z wyrazami poważania

dr Danuta Kierzkowska
prezes PT TEPIS

JAK ROZLICZAĆ PRZYCHODY TŁUMACZA PRZYSIĘGŁEGO ZA CZYNNOŚCI ZLECONE PRZEZ SĄD

Katarzyna Dąbrowska, doradca podatkowy

Tłumacze przysięgli prowadzący działalność gospodarczą w zakresie tłumaczenia i wykonujący czynności zlecane przez sąd, powinni czynności te potraktować jako działalność wykonywaną osobiście. Przychody z niej powinny być rozliczone przez płatnika, tj. sąd. Bowiem wynagrodzenie za czynności zlecane tłumaczom przysięgłym przez sąd są zaliczane przez ustawę podatkową do przychodów z działalności wykonywanej osobiście. Taka kwalifikacja dotyczy przychodów wszystkich osób, którym organ władzy lub administracji państwowej albo samorządowej, sąd lub prokurator zlecił na podstawie właściwych przepisów wykonanie określonych czynności. Jako przykłady takich przychodów ustawa wymienia przede wszystkim przychody biegłych w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym (art. 13 pkt 6 updof), ale dotyczy to także tłumaczy przysięgłych.

Nie ma znaczenia, że tłumacz przysięgły prowadzi jednocześnie działalność gospodarczą. Wskazany wyżej przepis jednoznacznie umieszcza wynagrodzenia wypłacane przez sąd lub inne organy władzy lub administracji państwowej wśród przychodów z działalności wykonywanej osobiście.

WARTO ZAPAMIĘTAĆ Fakt rejestracji i wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej nie oznaczają, że osiągnane przez tłumaczy przysięgłych przychody będą w każdym przypadku kwalifikowane jako przychody z działalności gospodarczej.

Sąd, wypłacając należności tłumaczom przysięgłym, ma obowiązek jako płatnik pobierać zaliczki na podatek dochodowy w wysokości 19% tej należności. Zaliczkę tę pomniejszy o koszty uzyskania przychodu w wys. 20 %.

W niektórych przypadkach podatnik może złożyć oświadczenie, że wykonywane przez niego usługi wchodzi w zakres prowadzonej działalności gospodarczej, w wyniku czego płatnik nie ma obowiązku pobierania zaliczek od wypłacanych należności. Jednak jest to możliwe tylko w odniesieniu do przychodów z tytułu umów o dzieło lub zlecenia, określonych w art. 13 pkt 2 i 8 updof, tj. Jednak wynagrodzenia biegłego za czynności **zlecane** przez sąd, prokuraturę lub inny organ administracji nie mogą być kwalifikowane jako przychody z tytułu umowy zlecenia lub o dzieło, bowiem zlecenie tych czynności następuje nie na podstawie umowy, lecz w szczególnych trybach określonych w odrębnych przepisach proceduralnych. Chcąc to ująć w prosty sposób, można powiedzieć tak: tylko wówczas tłumacz przysięgły ma obowiązek rozliczyć przychody z tytułu świadczenia usług na rzecz ww. organów w ramach działalności gospodarczej, gdy czynności te wykonywał nie na zlecenie o charakterze **obligatoryjnym**, a na podstawie **dobrowolnie** zawartej umowy cywilnoprawnej.

WARTO ZAPAMIĘTAĆ Przychody biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych, zlecone przez organy administracji publicznej lub samorządowej, powinny być zawsze rozliczane przez te organy jako płatników, a przez tłumaczy prowadzących działalność gospodarczą – poza księgą przychodów i rozchodów.

W odniesieniu do zleceń wykonywanych przez tłumaczy przysięgłych na żądanie sądu i ww. organów nie możemy zastosować 50% kosztów uzyskania przychodów, tylko dlatego, że w tym przypadku tłumacz przysięgły – chociaż jest niewątpliwie twórcą w świetle prawa autorskiego - nie korzysta ze swoich praw autorskich w rozumieniu tego prawa, co ma miejsce wyłącznie w razie publikacji jego tłumaczenia (patrz Biuletyn TEPIS nr 42, cytaty poniżej).

Jeśli natomiast tłumacz przysięgły udowodni, że faktycznie poniesione przez niego koszty były wyższe niż 20% przychodów, ma prawo przyjąć koszty ich uzyskania w wysokości rzeczywiście poniesionej. Rozliczenia tego dokonuje się w zeznaniu rocznym.

Przykład: Przychód tłumacza przysięgłego wyniósł 500 zł. Sąd jako płatnik, rozliczając zaliczkę na podatek dochodowy, przyjął koszty uzyskania przychodów w wysokości 100 zł ($500 \times 20\%$). Jednak tłumacz poniósł w związku z tą sprawą koszty biurowe (papier, tusz, toner, zużyte w celu sporządzenia tłumaczenia), dojazdów, których łączna wartość wyniosła 210 zł. W związku z tym w składanym zeznaniu rocznym podatnik może zastosować do tych przychodów koszty w wysokości 210 zł.

Tłumaczenia na rzecz sądów a VAT

Jak wskazano już wyżej, jeśli tłumacz przysięgły prowadzi równoległe działalność gospodarczą, przychody wynikające z tytułu tłumaczeń na rzecz sądów rozliczone przez płatnika (np. sąd, prokuraturę i inne organy), nie podlegają wpisaniu do księgi podatkowej. Jednakże, jeżeli tłumacz jest podatnikiem podatku od towarów i usług, przychody z tłumaczeń na rzecz sądów wykazywane są w deklaracji VAT z tej działalności.

Kwestię podlegania opodatkowaniu czynności wykonywanych przez biegłych sądowych na zlecenia sądów rozstrzygnęła jednoznacznie oficjalna interpretacja Ministerstwa Finansów wydana pismem z 29 kwietnia 2005 r., nr PP3-812-130/2005/ AK/864.

Tłumacz przysięgły będący podatnikiem podatku od towarów i usług ma obowiązek wystawiania sądowi (policji, prokuraturze itp.) faktur VAT. Natomiast mogą pojawić się wątpliwości co do sposobu ustalenia podstawy opodatkowania usług tłumaczeń wykonywanych na rzecz sądów. Należy w tym miejscu przywołać art. 29 ust. 1 ustawy o VAT, zgodnie z którym podstawą opodatkowania jest obrót. Obrotem jest kwota należna z tytułu sprzedaży, pomniejszona o kwotę należnego podatku. Kwota należna obejmuje całość świadczenia należnego od nabywcy.

Z zacytowanych przepisów wynika, że wynagrodzenie należne podatnikowi VAT w zamian za świadczoną usługę jest kwotą brutto, zawierającą w sobie podatek od towarów i usług. W przypadku tłumaczy wynagrodzeniem jest ustalona stawka za tłumaczenie. Usługi tłumaczeń, zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o VAT, podlegają

opodatkowaniu stawką 22 proc. Przy obliczaniu należnego podatku należy posłużyć się tzw. rachunkiem stu i dokonać wyliczenia w sposób następujący: kwota otrzymana x 22 : 122 = należny VAT. Dodac można, że art. 85 pkt 1 ustawy o VAT stanowi, że w przypadku świadczenia przez podatnika usług, w tym w zakresie handlu i gastronomii, kwota podatku należnego **może być** obliczana jako iloczyn wartości dostawy i stawki - 18,03 proc. - dla towarów i usług objętych stawką podatku 22 proc.

Przykład: Załóżmy, że wynagrodzenie tłumacza za czynność wykonaną na rzecz sądu wynosi 2500 zł. Kwotę należnego VAT należy ustalić w następujący sposób: $(2500 \times 22) : 122 = 451$ zł. Ale można też zrobić to następująco: $2500 \times 18,03\% = 451$ zł. Jest to kwota należnego VAT podlegająca rozliczeniu z fiskusem. W deklaracji VAT należy ją wykazać w poz. 29, a w poz. 28 - podstawę opodatkowania tych czynności, czyli kwotę 2049 zł.

WARTO ZAPAMIĘTAĆ PRZED ZMIANĄ PRZEPISÓW (nowelizacją rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości ws. wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego): Wynagrodzenie otrzymane przez tłumacza przysięgłego wykonującego tłumaczenia na zlecenie sądu jest wartością brutto, a przy obliczaniu należnego podatku od towarów i usług należy posłużyć się tzw. rachunkiem stu (kwota otrzymana x 22 : 122 = należny VAT).

Należy przy tym zwrócić uwagę, iż z dniem 1 czerwca 2005 r. wprowadzony został przepis, przewidujący szczególny sposób powstawania obowiązku podatkowego w omawianym przypadku. Na mocy nowo dodanego § 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, w przypadku świadczenia usług na rzecz sądów powszechnych, administracyjnych, wojskowych lub prokuratury przez osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, którym sądy te lub prokurator, na podstawie właściwych przepisów, zleciły wykonanie określonych czynności związanych z postępowaniem sądowym lub przygotowawczym, **obowiązek podatkowy powstaje z chwilą otrzymania całości lub części zapłaty.**

Przykład: Tłumacz przysięgły wykonał 17 czerwca tłumaczenie dla sądu. 3 sierpnia otrzymał zapłatę w wysokości 1000 zł. Obowiązek podatkowy powstał w lipcu, w deklaracji składanej za ten miesiąc. Podatek należny wyniesie 180,30 zł.

USTAWOWE „KORZYSTANIE Z PRAW AUTORSKICH”

Aby wyjaśnić sobie, co znaczy wyrażenie „korzystanie z praw autorskich” w rozumieniu resortu powołanego przez ustawodawcę do interpretacji przepisów o prawie autorskim, warto zapoznać się z poniższym tekstem, zamieszczonym w „Biuletynie Informacyjnym Ministerstwa Kultury i Sztuki” nr 1 (17) ze stycznia 1997 r. Jest to fragment artykułu pt. „Koszty uzyskania twórców i artystów wykonawców” autorstwa Rafała Gołata z Departamentu Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych MKiS. Mimo zmiany nazwy tego ministerstwa, tekst nie stracił na aktualności. Jego waga natomiast wynika z tego, że przeczy rozpowszechnionemu przez długie lata rozumieniu tego wyrażenia jako „potencjalnej ochrony” wynikającej bezpośrednio z ustawy o prawie autorskim i nie wymagającej spełnienia jakichkolwiek dodatkowych warunków.

„Aby nastąpiło 50-procentowe odliczenie kosztów uzyskania przychodów, musi dojść do skorzystania z praw autorskich lub praw pokrewnych albo do rozporządzenia tymi prawami. Pojęcia te bliżej wyjaśnia nam ustawa autorskoprawna w Rozdziale 5., zatytułowanym „Przejęcie autorskich praw majątkowych”, którego przepisy stosuje się odpowiednio do praw pokrewnych, w tym przede wszystkim praw do artystycznych wykonań (na podstawie art. 92 ustawy). Rozporządzenie polega na przejściu bezwzględnych praw majątkowych, czyli może być opisowo określone jako sprzedaż tych praw (np. przy okazji zawierania umów wydawniczych). Znacznie większe zastosowanie w obrocie ma korzystanie z praw autorskich lub pokrewnych, które odbywa się na zasadzie tzw. licencji, statuujących względne prawa majątkowe na rzecz licencjobiorcy, przy pozostawieniu praw bezwzględnych przy licencjodawcy, będącym nadal ich właścicielem, mimo ich ograniczenia daną licencją (np. przy okazji dystrybucji praw producenckich).

Do skorzystania albo rozporządzenia, jeżeli chodzi o prawa autorskie lub pokrewne, dojść może na podstawie umowy cywilnoprawnej. Należy wyróżnić tutaj dwie odrębne sytuacje. Po pierwsze w obrocie występują umowy rozporządzające lub licencyjne w czystej postaci, których przedmiotem jest wyłącznie przejście majątkowych praw autorskich lub pokrewnych (np. w formie udzielenia licencji na zwielokrotnienie określonego wykonania utworu muzycznego na fonogramach). Po drugie zaś w jednej umowie skorzystanie z praw autorskich lub pokrewnych albo rozporządzenie nimi może być połączone z jednoczesnym zobowiązaniem się licencjodawcy lub rozporządzającego do stworzenia za zamówienie konkretnego utworu lub podjęcia się danego artystycznego wykonania. Te drugie umowy są klasycznymi **umowami o dzieło**, czyli umowami rezultatu (w praktyce obrotu błędnie określa się je często umowami zlecenia). Powinny one jednak zawierać wyraźne postanowienie w przedmiocie licencji lub rozporządzenia (np. w formie odpowiedniej klauzuli), ponieważ **w przeciwnym razie treścią ich będzie jedynie stworzenie utworu czy jego wykonania, w związku z czym w przypadku wątpliwości 50-procentowe koszty uzyskania przychodu nie będą się należały przyjmującemu zamówienie.**

Należy przy tym w obydwu opisanych powyżej sytuacjach pamiętać, iż skuteczność rozporządzenia lub licencji zależy od wskazania w umowie, jakich konkretnych pól eksploatacji, wymienionych przykładowo w art. 50 ustawy prawnoautorskiej, dotyczy przejście autorskich praw majątkowych zgodnie z wola stron (np. może to być zwielokrotnienie określoną techniką, wystawienie, wyświetlenie itd.). Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu obejmuje bowiem tylko te pola eksploatacji, które są w niej wyraźnie wymienione (art. 41 ust. 2 ustawy prawnoautorskiej).

Jeżeli wszystkie powyższe warunki zostały spełnione, umowa zaś skutecznie zawarta i wykonana, wynagrodzenie, które uzyskał uprawniony z tytułu praw autorskich lub pokrewnych, stanowi w rozumieniu ustawy podatkowej przychód, od którego odliczyć należy 50-procentowe koszty uzyskania przychodów.”

Przedruk z Biuletynu TEPIS nr 42

TEPIS NA XVIII STATUTOWYM KONGRESIE FIT

W dniach od 1 do 7 sierpnia 2008 r. odbył się w Szanghaju XVIII Światowy Kongres FIT - Fédération Internationale des Traducteurs. FIT jest międzynarodową federacją zrzeszającą stowarzyszenia tłumaczy i terminologów, która powstała w 1953 r. FIT zrzesza obecnie ponad 100 stowarzyszeń z całego świata. Celem FIT

jest promowanie profesjonalizmu tłumaczy, zapewnienie im godziwych warunków pracy, praw i wolności wypowiedzi. PT TEPIS jest członkiem FIT od 1993 r.

Kongresy FIT odbywają się co trzy lata. Pierwszy miał miejsce w 1954 roku, po założeniu FIT w 1953 r. Kongres FIT tradycyjnie składa się z dwóch części: Kongresu Statutowego i Kongresu Otwartego. Obrady prowadzone są w dwóch językach roboczych: angielskim i francuskim. Członkowie FIT dzielą się na członków regularnych, stowarzyszonych, obserwatorów i sponsorów.

XVIII Światowy Kongres FIT był organizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Tłumaczy Chin (TAC). Kongres Statutowy XVIII Światowego Kongresu FIT odbywał się w zasadzie w dniach 2 i 3 sierpnia, chociaż Rada FIT zebrała się na posiedzeniu zamkniętym już 1 sierpnia.

W Kongresie Statutowym biorą udział jedynie delegaci reprezentujący stowarzyszenia członkowskie, ponieważ członkami są tylko stowarzyszenia, a nie indywidualni tłumacze. Delegaci mają czynne i bierne prawo wyboru Rady FIT. Uczestnicy Kongresu udzielają absolutorium odchodzącym władzom, głosują nad budżetem i mają prawo wprowadzać zmiany do Statutu FIT i Karty Tłumacza.

W 2008 r. Kongres Statutowy przyjął siedem nowych organizacji jako członków zwyczajnych: z Etiopii, Indii, Iraku, Rosji, Chińskiego Makao i USA, pięć nowych organizacji jako członków stowarzyszonych i trzy organizacje jako członków obserwatorów. Kongres pozbawił członkostwa trzech członków regularnych: organizację z Hiszpanii, Izraela i Serbii i trzech członków stowarzyszonych – ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Wielkiej Brytanii i Rosji.

W sprawozdaniu z działalności FIT ustępujący prezes wspominał m.in. o pomocy udzielonej tłumaczom w Iraku, jak również o wystąpieniu tłumaczy na forum UNESCO z pytaniem o możliwości działań i sugestie nt. ochrony pracy tłumaczy.

Towarzystwo TEPIS zgłosiło wniosek o wprowadzenie zmiany do Karty Tłumacza FIT w celu dostosowania jej do aktualnych wymogów dyrektywy UE ws. zwalczania praktyk monopolistycznych, aby stowarzyszenia tłumaczy nie spotykały się z zarzutami stosowania jakoby takich praktyk, przytaczając sformułowanie z Karty we własnych statutach, jak to miało miejsce w przypadku „Kodeksu tłumacza sądowego” ogłoszonego przez PT TEPIS w 1991 r.

Bowiem zasada sformułowana w pkt 8 Karty Tłumacza FIT zaleca nieprzyjmowanie przez tłumaczy wynagrodzenia poniżej określonego przez prawo i zalecenia ich zawodowych organizacji. Niestety, obecnie jest to sprzeczne z ideą wolnego rynku, która z założenia dopuszcza niskie ceny jako wynik mechanizmów rynkowych oraz potępia zalecanie jakichkolwiek cen, traktując takie działania jako praktyki monopolistyczne.

W zgłoszonym wniosku zaproponowaliśmy więc, aby wynagrodzenie tłumacza było określone jego kwalifikacjami, pozycją i godnością zawodową. Wniosek jednak nie spotkał się ze zrozumieniem uczestników Kongresu, którzy uznali (14 głosami za, 24 głosami przeciw i 5 wstrzymującymi się), że Karta Tłumacza ma wartość historyczną i nie powinno się wprowadzać do niej żadnych zmian.

Działając na rzecz innych stowarzyszeń, aby uniknęły kłopotów wynikających z przytaczania zasad zawartych w Karcie Tłumacza FIT, uważamy, że sprawa ciągle wymaga nagłośnienia i ostrzeżenia innych stowarzyszeń przed grożącymi im kłopotami. Z odrzucenia wniosku przez Kongres FIT nie wynika oczywiście żadna szkoda dla PT TEPIS, poza opóźnieniem w obiegu informacji na temat tego zagrożenia.

Poza głosowaniem nad zmianami Statutu oraz w sprawach przyjęcia nowych członków, głosowano również nad strategicznym planem działania FIT na lata 2008-2013.

Towarzystwo nasze uczestniczyło w procesie opracowania tego strategicznego planu działania, udzielając odpowiedzi kilka miesięcy wcześniej na dwa kwestionariusze. W pierwszym kwestionariuszu ocenialiśmy funkcje, które pełni FIT i określaliśmy mocne i słabe strony tej działalności. W drugim poproszono nas o uwagi dotyczące możliwości działania oraz informacje na temat wyzwań, które czekają tłumaczy w następnych pięciu latach. TEPIS udzielił odpowiedzi na oba kwestionariusze i był jednym z 19 stowarzyszeń, a w drugim przypadku jednym z 13 stowarzyszeń, które zechciało włączyć się w te prace.

Głównymi sprawami rozpatrywanymi na Kongresie jest zarządzanie organizacją FIT oraz wybór nowej Rady FIT (17 osób) i nowych komisji (15), jak również głosowanie nad wyborem miejsca następnego Kongresu. Siedemnaście osób podanych poniżej, wybranych w Szanghaju, będzie urzędować przez okres trzyletniej kadencji, tj. do następnego Kongresu, który odbędzie się w 2011 roku w San Francisco. Są to następujące osoby:

Marion Boers, Prezes (RPA)
Huang Youyi, Wiceprezes (Chiny)
Miriam Lee, Wiceprezes (Irlandia)
Jiri Stejskal, Wiceprezes (USA)
Andrew Evans, Skarbnik (Luksemburg)
Frans De Laet, Sekretarz Generalny (Belgia)
Sabine Colombe (Francja)
Sheryl Hinkkanen (Finlandia)
Benny H. Hoed (Indonezja)
Ravi Kumar (Indie)
Henry Liu (Nowa Zelandia)
Silvana Marchetti (Argentyna)
Elisabet Middelthon (Norwegia)
Nicole Sévigny (Kanada)
Alexander Tsemahman (Rosja)
Perpetua Uiterwaal (Holandia)
Anne Verbeke (Szwecja)

Skład nowej Rady FIT, wybranej przez delegatów Kongresu Statutowego, został podany do publicznej wiadomości w czasie Kongresu Otwartego, który odbywał się w dniach 4-7 sierpnia 2008 r. Przewodnim tematem tego Kongresu było "Tłumaczenie a różnorodność kulturowa". Celem Kongresu było zwrócenie uwagi

na różnorodność kulturową w obecnym zglobalizowanym świecie, jak również podkreślenie ważnej roli, którą pełni tłumaczenie w rozwoju ludzkości i przyczynianiu się do rozwoju różnych kultur i państw na świecie.

Po bardzo uroczystym otwarciu Kongresu przez przedstawicieli gospodarzy i dotychczasowego prezesa FIT Petera Krawutschke, rozpoczęły się – równolegle w kilku salach – wykłady i prezentacje. Ogółem odbyło się 274 wystąpień.

Do tradycji kongresów należy przyznawanie nagród zasłużonym tłumaczom i działaczom FIT. Na Kongresie w Szanghaju nagrody otrzymały następujące osoby: Liese Katschinka (wieloletni sekretarz generalny FIT oraz przewodnicząca Komitetu Tłumaczy Sądowych i Prawniczych), która otrzymała medal Pierre-Francois Caille, założyciela FIT, Torstein Bugge Hoverstad, który otrzymał nagrodę Astrid Lindgren, Mona Lange – nagrodę FIT „Aurora Borealis” za wyjątkowe osiągnięcia w dziedzinie tłumaczenia literackiego, Markku Pääkilä – nagrodę FIT „Aurora Borealis” za wyjątkowe osiągnięcia w tłumaczenia nieliterackiego, Juhani Salokannel – medal Karela Capka. Medal ten otrzymał w 1996 r. polski poeta i tłumacz Jerzy Litwiniuk, Stowarzyszenie BDÜ – Bundesverband der Dolmetscher und Übersetzer e.V. (BDÜ) – nagrodę FIT za najlepszą stronę internetową, zaś REVISTA CTPCBA ze Stowarzyszenia Tłumaczy Przysięgłych miasta Buenos Aires - nagrodę FIT za najlepszy periodyk.

Kongres w Szanghaju zgromadził rekordową liczbę uczestników: 1500 tłumaczy i naukowców z 76 państw w tym ok. 800 z Chin. Kolejny - XIX Kongres FIT - odbędzie się w San Francisco w 2011 r. Można mieć nadzieję, że zgromadzi również wielu tłumaczy i więcej niż dotąd przedstawicieli Polski.

Opr. Zofia Rybińska

POLACY NA XVIII ŚWIATOWYM KONGRESIE FIT W SZANGHAJU

Otwarty Światowy Kongres FIT zorganizowany w Szanghaju w dniach 4-7 sierpnia 2008 r. zgromadził ok. 1800 osób, wśród których ponad połowę stanowili przedstawiciele chińskich ośrodków akademickich. Na Kongresie spotkali się tłumacze i naukowcy z 34 prowincji i regionów autonomicznych Państwa Środka oraz z innych państw azjatyckich, a także z Europy, Australii, Ameryki Północnej i Południowej oraz z Afryki.

Pierwszego dnia Kongresu organizatorzy przygotowali uroczystą kolację połączoną z występami, które miały przybliżyć uczestnikom kulturę chińską. Menu dla ducha i ciała było niewyobrażalnie zaskakujące, zarówno dla oczu, jak i podniebienia. W kontekście dominacji tematów wybranych przez tłumaczy chińskich trudno jednak było przecenić wszelkie kulturoznawcze akcenty w programie Kongresu.

Większość referatów Kongresu, którego przewodnim tematem było “Tłumaczenie a różnorodność kulturowa”, dotyczyła przekładu literackiego. Przekład prawniczy i sądowy był tematem dwóch paneli. Kilka referatów poświęconych było tłumaczeniu technicznemu, medycznemu i biznesowemu. Organizatorzy zaplanowali też inne panele z sesjami poświęconymi m. in. tłumaczeniu języków mniejszości

narodowych w Chinach, metodyce nauczania przekładu ustnego i pisemnego, przekładowi ustnemu, wykorzystaniu nowoczesnych technologii w przekładzie przekładowi kultury, przekładowi tekstów pragmatycznych, nauce o przekładzie, roli FIT w kształceniu i szerzeniu oświaty, przekładowi ustnego i pisemnemu na potrzeby sądów krajowych i trybunałów międzynarodowych, lokalizacji i globalizacji, krytyce przekładu, przekładowi terminologii, ustanawianiu standardów i norm w przekładzie oraz roli korpusów w przekładzie.

Językami Kongresu Otwartego były: angielski, chiński oraz francuski.

Na uwagę tłumaczy prawniczych zasługiwał referat Liese Katschinki z Austrii, która przedstawiła problemy związane z przekładem na potrzeby sądów oraz zagrożenia wynikające z braku w niektórych państwach kryteriów stawianych tłumaczom sądowym, co czasem prowadzi do brzemiennych w skutki błędów tłumaczeniowych, popełnianych przez niekompetentnych tłumaczy. George Drummond z Wielkiej Brytanii poruszył kwestię ograniczeń związanych z wykonywaniem zawodu tłumacza ustnego na potrzeby sądów i trybunałów międzynarodowych. Natomiast Kexing Li z Hong Kongu mówił o szkoleniu adeptów zawodu oraz przekazywaniu im wiedzy przez bardziej doświadczonych kolegów, w znanej nam skądinąd formule „uczeń - mistrz.

W sesji poświęconej przekładowi ustnemu tłumaczki z Japonii Sachiko Nakamura, prelegentki Makiko Mizuno, Teruko Asano oraz Rika Yoshida przedstawiły wyniki eksperymentu dotyczącego przekładu ustnego wykonywanego na potrzeby sądów. Zanalizowały między innymi problem przekładu wulgaryzmów oraz slangu. Eksperyment wykazał, iż tłumacze bardzo często nie posiadają wystarczającej wiedzy w zakresie tych dwóch warstw języka, aby skutecznie radzić sobie z transferem znaczenia. Ponadto w przypadku wulgaryzmów bardzo często tłumacze cenzurują produkowane przez siebie teksty docelowe i czynią je politycznie poprawnymi w danej sytuacji komunikacyjnej. Wyciągnięto wniosek, iż tłumacz wpływa znacząco na zeznanie świadka nieposługującego się językiem używanym w danym sądzie.

Na Kongresie Otwartym nie zabrakło przedstawicieli Polski: były tam prof. dr hab. Alicja Pisarska i doktorantka Deng Chun oraz mgr Joanna Grzybek, dr Aleksandra Matulewska i mgr Paulina Nowak-Korczy z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, dr John Kearns – Irlandczyk pracujący na Uniwersytecie w Bydgoszczy, oraz Karolina Jarmołowska, Polka pracująca w Irlandii.

Prof. Alicja Pisarska i Deng Chun wygłosiły referat na temat specjalnie przygotowywanych programów tłumaczenia środowiskowego w krajach o małym napływie imigrantów. Natomiast Joanna Grzybek i Aleksandra Matulewska wystąpiły z referatem na temat problemów związanych z ekwiwalencją w tłumaczeniu prawniczym w języku chińskim, angielskim, francuskim i polskim, zaś p. Karolina Jarmołowska mówiła na temat tłumaczenia zeznań świadka i ich wpływu na proces karny.

Większa część wystąpień dotyczyła tłumaczenia w języku chińskim. Obejmowały one refleksje na temat teorii tłumaczenia, nauczania sztuki przekładu, metod za-

pewniania ekwiwalencji i problemów pojawiających się podczas procesu tłumaczenia.

Lee Yao-Hing Kelvin z Open University w Hong Kongu omówił rolę tłumaczenia w kontekście rozwoju turystyki w Hong Kongu. Podkreślił ogromny wkład tłumaczy w popularyzację miejsc turystycznych i kultury Hong Kongu poprzez tłumaczenie nazw obiektów i miejsc odwiedzanych przez turystów. W ograniczonym niestety przez organizatorów kongresu wystąpieniu, omówiono metody tłumaczenia i transkrypcji z języka angielskiego na chiński i odwrotnie.

Profesor uniwersytetu w Jiangsu, w Chinach, Peter Hu wygłosił referat, w którym przekonywał słuchaczy o konieczności poszanowania dla różnic w kulturach języków i ich tłumaczy oraz dla odmiennych często sposobów myślenia i różnych strategii tłumaczenia.

Ciekawą i zabawną prezentacją uraczył swych słuchaczy George Ho z Tajwanu, który wykazywał, jak różna polityka, socjologia, położenie i sytuacja ekonomiczna mieszkańców danych regionów mogą wpływać na język kuchni, a dokładniej na nazwy potraw w menu oferowanym klientom restauracji. Na interesujących przykładach pokazał różnice w nazywaniu poszczególnych potraw w Chińskiej Republice Ludowej, na Tajwanie oraz w Hong Kongu.

Oczywiście nie sposób opisać wszystkich wystąpień, ponieważ sesje odbywały się jednocześnie w kilku salach. Z okazji Kongresu zorganizowano wystawę i sprzedaż książek publikowanych przez wiodące wydawnictwa chińskie, takie jak *Shanghai Foreign Language Education Press* oraz *Foreign Language Teaching and Research Press*, a także europejskie np. *St. Jerome Publishing House* i inne.

Opr. Joanna Grzybek, Aleksandra Matulewska i Zofia Rybińska

SKOLENIA DLA NAUCZYCIELI PRZEKŁADU SPECJALISTYCZNEGO

Lucja Biel

W 2008 r. uczestniczyłam w dwóch innowacyjnych szkoleniach adresowanych do nauczycieli przekładu specjalistycznego:

– Seminarium **Certificate in Teaching Translation: Language and Technology** (http://isg.urv.es/cttt/minho_2008/index.html) zorganizowane przez Consortium For Training Translation Teachers w dniach 23–27.06.08 na Universidade do Minho w Bradze w Portugalii; koordynatorzy — prof. Anthony Pym i dr Fernando F. Alves. Tematem przewodnim było wykorzystanie najnowszych technologii informatycznych w nauczaniu przekładu specjalistycznego. Kurs był bardzo praktyczny i składał się z czterech modułów. W ramach modułu pierwszego prof. Daniel Gouadec z Université Rennes 2 (Francja), twórca innowacyjnego programu studiów w zakresie lokalizacji, mówił o profesjonalizacji kształcenia i sposobach dostosowania studiów do potrzeb rynku pracy. Duży nacisk kładzie się na rzeczywiste projekty, w ramach których studenci wykonują prawdziwe zlecenia. Grupa studentów funkcjonuje jak biuro tłumaczeń: przygotowuje ofertę i wycenę tłumaczenia dla klienta, rozdziela

zadania (np. kierownik projektu, terminolog, tłumacze, korektorzy, grafik), opracowuje terminologię i dokumentację procesów, tłumaczy, robi korekty i testuje (np. tłumaczenie oprogramowania czy gier komputerowych), składa tekst, wystawia fakturę i ocenia nawzajem swoją pracę. Przed wysłaniem tłumaczenia do klienta jest ono weryfikowane przez nauczyciela. Moduł drugi — warsztaty z nauczania Tradosa — prowadziła dr Debbie Folaron z Concordia University (Kanada). Moduł trzeci dotyczył zarządzania terminologią i miał formę warsztatów z MultiTerma, które prowadził dr Frank Austermühl z University of Auckland (Nowa Zelandia), autor podręcznika *Electronic Tools for Translators*. Podczas warsztatów wiele uwagi poświęcono praktycznym problemom nauczania nowych technologii na uczelniach, borykających się nierzadko z brakiem środków na zakup profesjonalnego oprogramowania. Ostatni moduł prowadził Brain Mossop z York University (Kanada), autor słynnego podręcznika *Revising and Editing for Translators*, demonstrując metody uczenia weryfikacji i korekty przekładu. Uzupełnieniem kursu była prezentacja prof. Pyma na temat wykorzystania e-learningu. Wielu uczestników było nauczycielami przekładu specjalistycznego, co pozwalało na wymianę doświadczeń w kularach. Szkolenie co roku jest organizowane w innym kraju — w 2009 r. odbędzie się najprawdopodobniej w Wielkiej Brytanii.

– Piąta edycja szkolenia **Certificate in Collaborative Translation Teaching** (http://www.uvic.cat/fchtd/especial/en/collaborative_translation_teaching.html)

została zorganizowana w Barcelonie przez Universitat de Vic i Universitat Ramon Llull w dniach 7–11.07.08. Kurs prowadzili: dr Maria González Davis z Universitat de Vic (autorka *Multiple Voices in the Translation Classroom* oraz *Medical Translation Step by Step*), prof. Don Kiraly z Universität Mainz (autor *Pathways to Translation* i *Social Constructivist Approach to Translator Education*) oraz Richard Samson, założyciel Poor Technology Group. Kurs był bardziej teoretyczny i pokazywał różne zastosowania podejścia „społecznego konstrukttywizmu” w kształceniu tłumaczy. Społeczny konstrukttywizm zakłada, że studenci najskuteczniej uczą się od siebie, a więc pracując w grupach i zespołach. Jeżeli zapewni się im autonomię, rośnie ich motywacja oraz odpowiedzialność za własną naukę, a zdobywanie wiedzy przestaje być „pasywną” czynnością (rozpowszechnioną m.in. na polskich uczelniach). Prof. Kiraly posługuje się metaforą rusztowania — nauczyciel stopniowo zabiera kolejne podpory, aż student się usamodzielnia. Studenci pracują zespołowo nad dużymi projektami tłumaczeniowymi: sami rozdzielają sobie role i się kontrolują, dzięki czemu uczą się pracy zespołowej. W gruncie rzeczy metoda jest podobna jak u prof. Gouadeca, jednak różni się w szczegółach. Warto podkreślić, że nauka przekładu przez kompleksowe projekty staje się standardem na uniwersytetach zachodnich. Kolejną edycję kursu zaplanowano na rok 2010.

TLUMACZENIE NA SWIECIE

TLUMACZE PRZYSIĘGLI W SZWECJI

Milena Hadryan

1. Tradycja i organizacja. Tradycja nadawania uprawnień tłumacza przysięgłego ma w Szwecji sięgą 1931r. Uprawnienia te przyznawały wówczas izby handlowe. Wcześniej Komisja ds. Handlu i Żeglugi w Göteborgu nadawała tytuł pisemnego tłumacza publicznego (*translator publicus*). Od 1976 przyznawaniem takich uprawnień zajmowała się Krajowa Agencja Handlu (*Kommerskollegium*), a od 1994 r. Agencja Usług Prawnych, Finansowych i Administracyjnych (*Kammarkollegiet*).

Tłumacze zrzeszają się w Szwecji w kilku organizacjach, najważniejszą jest Stowarzyszenie Pisemnych Tłumaczy Przysięgłych *FAT* (*Föreningen Auktoriserade Translatorer*).

2. Tłumacze ustni i pisemni. Do urzędowego tłumaczenia na użytek obywateli, urzędów, sądów, instytucji w Szwecji upoważnieni są tłumacze, którzy otrzymali odnośne uprawnienia od *Kammarkollegiet*. Nadanie tych uprawnień objęte jest odrębną procedurą dla tłumaczy pisemnych i ustnych, stąd też istnieją dwa – chronione prawnie - tytuły zawodowe „pisemny tłumacz przysięgły” (*auktoiserad translator*) i ustny tłumacz przysięgły (*auktoiserad tolk*). Wobec tłumaczy pisemnych uprawnienia dotyczą konkretnego kierunku tłumaczenia – z języka obcego na język szwedzki lub z języka szwedzkiego na język obcy. Wśród tłumaczy ustnych rozróżnia się tłumaczy bez specjalizacji oraz tłumaczy o specjalnych kompetencjach z zakresu prawa lub medycyny zatrudnianych na potrzeby wymiaru sprawiedliwości lub służby zdrowia.

Określenie „tłumacz przysięgły” w odniesieniu do szwedzkiego obszaru kulturowego może być w pewnym sensie mylące, ponieważ tłumacz w Szwecji składa przysięgę tylko przed sądem, jeśli został przez sąd wyznaczony do ustnego tłumaczenia zeznań lub wyjaśnień świadka lub strony, nie władających językiem szwedzkim (tłumaczenie pisemne dla potrzeb sądu nie wymaga składania przysięgi). Zgodnie ze szwedzkim Kodeksem postępowania cywilnego tłumacz składa wówczas przysięgę, że „wykona tłumaczenie według swojego najlepszego rozumienia”. Jeśli sąd przewiduje, że będzie korzystał z usług danego tłumacza w przyszłości, przysięga ta ma charakter tzw. *przysięgi generalnej*. Sąd w pierwszej kolejności korzysta z usług tzw. tłumaczy ogólnych („*allmän tolk*”), zatrudnionych przy sądzie. Instytucja *tłumaczy ogólnych* – w zakresie języka fińskiego - funkcjonuje w prakty-

ce tylko przy sądach rejonowych w Haparandzie i Gällivare. Natomiast tłumaczenie pisemne dla potrzeb sądu nie wymaga składania przysięgi – sąd korzysta przede wszystkim z usług tłumaczy przysięgłych (*auktoriserad translator*). To samo odnosi się do urzędów państwowych i instytucji, choć prawo nie zabrania im korzystać z tłumaczeń niepoświadczonych.

3. Uprawnienia tłumacza przysięgłego. Uprawnienia tłumacza przysięgłego w zakresie tłumaczeń pisemnych (*auktoriserad translator*) lub ustnych (*auktoriserad talk*) uzyskuje się w drodze egzaminu zorganizowanego przez *Kammarkollegiet*. Uprawnienia te nadawane są na 5 lat, po upływie których tłumacz pragnący kontynuować działalność składa wnioski o ich przedłużenie na kolejnych 5 lat. We wniosku tłumacz podaje wówczas liczbę i objętość zleceń z pięciu lat działalności (wg liczby słów lub stron) - wykonanych przez siebie lub tłumaczeń innych osób, poświadczonych przez siebie. Tłumacz ustny podaje liczbę godzin tłumaczenia. Zarówno tłumacz pisemny, jak i ustny, wyróżnia we wniosku zlecenia wykonane w zakresie nadanych mu uprawnień oraz inne zlecenia tłumaczeniowe - w innym kierunku tłumaczenia lub innych językach (wg polskich kryteriów – tłumaczenia niepoświadczone). Nie istnieje natomiast obowiązek prowadzenia repertorium tłumaczeń. Tłumacz podaje również, jakie odbył szkolenia zawodowe w danym okresie działalności i charakteryzuje swoją sytuację zawodową (praca etatowa, główni zleceniodawcy, własne biuro tłumaczeń itd.). *Kammarkollegiet* rozpatruje wniosek i w przypadku wykazania niewielkiej liczby wykonanych tłumaczeń może skierować tłumacza na ponowny egzamin, jednakże o węższym zakresie niż egzamin podstawowy.

4. Egzamin dla tłumaczy pisemnych. Egzamin dla tłumaczy pisemnych obejmuje tłumaczenie tekstu z zakresu prawa, ekonomii oraz tekstu ogólnego – z języka lub na język szwedzki. W czasie egzaminu można posługiwać się słownikami, podręcznikami gramatyki itp. Dopuszczalne jest również korzystanie z własnego komputera (oraz drukarki) i dostępnych w nim programów. Nie wolno jednak korzystać z Internetu.

Egzamin jest zdany, jeśli tłumaczenie każdego z tekstów oceniono pozytywnie. Wymagania odnośnie dokładności, idiomatycznej poprawności oraz oddania stylu oryginału są bardzo wysokie. Niedopuszczalne są błędy polegające na zmianie znaczenia. Dopuszcza się tylko drobne błędy, np. stylistyczne, i to pod warunkiem, że jakość tłumaczenia w całości jest oceniona jako dobra. Na stronie internetowej *Kammarkollegiet* dostępne są przykłady egzaminów pisemnych z lat poprzednich. Egzamin odbywają się raz w roku.

5. Egzamin dla tłumaczy ustnych. Egzamin dla tłumaczy ustnych bez specjalizacji obejmuje zakres opieki społecznej, służby zdrowia, ubezpieczeń ogólnych, rynku pracy i podstawowych zagadnień prawnych. Tłumaczom ustnym i tłumaczom języka migowego nadaje się uprawnienia bez wyróżniania kierunku tłumaczenia.

Egzaminy składają się z części pisemnej i ustnej. W części pisemnej sprawdza się znajomość realiów i terminologii (bez użycia słowników). W części ustnej sprawdza się umiejętność tłumaczenia ustnego w zainscenizowanych sytuacjach oraz wiedzę z zakresu technik tłumaczeniowych i znajomość etyki zawodowej (przy tłumaczeniu wolno korzystać ze słowników i pomocy do notowania).

Egzaminy dla ustnych tłumaczy specjalistycznych w zakresie służby zdrowia i prawa składają się również z części pisemnej i ustnej (tłumaczenie terminów, pytania ze znajomości realiów) oraz ustnej – tłumaczenia dwóch zainscenizowanych scenek z danego zakresu oraz pytań z zakresu realiów.

Egzaminy dla tłumaczy ustnych odbywają się dwa razy w roku (jednakże tylko w narzuconych przez *Kammarkollegiet* językach i wariantach specjalizacji).

Z egzaminu zwolnieni są absolwenci studiów wyższych w Instytucie Kształcenia Tłumaczy w Sztokholmie oraz osoby posiadające udokumentowane kwalifikacje do wykonywania zawodu tłumacza w kraju Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii.

6. Warunki uzyskania uprawnień tłumacza przysięgłego. Aby uzyskać uprawnienia tłumacza przysięgłego, kandydaci na tłumaczy przysięgłych – poza zdaniem egzaminu - muszą zamieszkiwać w Szwecji lub innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, mieć ukończone 18 lat, nie mieć kuratora wg szwedzkiego kodeksu rodzinnego (lub jego odpowiednika w innym kraju), cieszyć się nieposzlakowaną opinią i nadawać się pod innymi względami do pełnienia funkcji tłumacza.

7. Status prawny i zasady etyczno-zawodowe. Status prawny tłumaczy przysięgłych w Szwecji uregulowany jest w następujących aktach prawnych:

- Rozporządzenie o nadawaniu uprawnień tłumaczom ustnym i pisemnym (SFS 1985:813, zmienione ostatnio 1994:1371),
- przepisy *Kammarkollegiet* nt. tłumaczy pisemnych (KAMPS 1994:2) i tłumaczy ustnych (KAMPS 2004:1)

Poza tym przepisy dotyczące tłumaczy przysięgłych zawarte są w: Ustawie o tajemnicy zawodowej dla niektórych tłumaczy ustnych i pisemnych, Ustawie o administracji, Kodeksie postępowania administracyjnego, Ustawie o tajemnicy służbowej, Kodeksie postępowania cywilnego.

Dla potrzeb tłumaczy przysięgłych i innych, jak też ich potencjalnych zleceniodawców, *Kammarkollegiet* opracował dwa oddzielne zbiory zasad etyczno-zawodowych - dla tłumaczy pisemnych i ustnych. Zasady te zaczerpnięto z ustaw i innych przepisów prawnych, jak też z praktyki zawodowej tłumaczy.

8. „Dobre zwyczaje pisemnego tłumacza przysięgłego. Zbiór zawodowych i etycznych zasad dla pisemnych tłumaczy przysięgłych.”

Pierwsze wydanie tego zbioru miało miejsce w 1983 roku, a ostatnie pochodzi z 1999 r. Zbiór otwiera główna zasada z zakresu etyki zawodowej tłumaczy (zaczerpnięta z Rozporządzenia SFS):

„Ustni i pisemni tłumacze przysięgli powinni wykonywać powierzone im zadania zgodnie ze swoim sumieniem i dobrymi zwyczajami tłumaczy”. Zasada ta odwołuje się do kodeksu zawodowego, który wykształcił się w tej grupie zawodowej podczas jej względnie długiej historii w Szwecji, jak i do doświadczeń szwedzkich tłumaczy zdobytych podczas ich międzynarodowych kontaktów zawodowych.

Autorzy tej publikacji podkreślają, że z pewnością nie jest ona w stanie udzielić odpowiedzi na wszystkie pytania, które mogą się pojawić w różnych sytuacjach w związku z wykonywaniem zawodu tłumacza. Stąd też sugerują, że przy stosowaniu zasad ważniejsze może okazać się przestrzeganie ich ducha niż litery.

Wskazuje się również na przepis pochodzący z Rozporządzenia o nadawaniu uprawnień tłumaczom ustnym i pisemnym, według którego Agencja Usług Prawnych, Finansowych i Administracyjnych może odebrać uprawnienia takiemu tłumaczowi przysięgiemu, który w ramach wykonywanej przez siebie działalności zawodowej świadomie postępuje nieuczciwie. Jeśli jednak pojawią się okoliczności łagodzące, Agencja może ograniczyć się do udzielenia ostrzeżenia.

Poniższy tekst stanowi dość obszernie omówienie zasad zawodowych i etycznych przedstawionych w tejże publikacji.

Doskonalenie kwalifikacji. Tłumacz ma obowiązek dążenia do doskonalenia znajomości języka obcego i innych kwalifikacji ważnych dla zawodu. Podkreśla się potrzebę pozostawania w kontakcie z danym obszarem językowym.

Przyjmowanie zleceń. Tłumacz ma obowiązek odmówić wykonania zlecenia, jeśli uważa, że brak mu kompetencji do jego wykonania. O odmowie mogą decydować też względy etyczne lub inne, np. jeśli tłumacz uważa, że:

- nie opanował danej dziedziny lub terminologii,
- nie zdąży wykonać zlecenia w wymaganym terminie,
- może być stronniczy,
- dokument, który ma tłumaczyć jest zniekształcony lub sfałszowany,
- tekst jest całkowicie lub częściowo nieczytelny z powodu złej jakości kopii lub nieczytelnego charakteru pisma.

Uzyskiwanie informacji. Jeśli wydaje się to konieczne, tłumacz powinien dowiedzieć się, kto jest odbiorcą tłumaczenia, w jaki sposób będzie ono wykorzystywane i czy podobny materiał był już tłumaczony.

Pieczęć i ponoszona odpowiedzialność. Tłumacz może podawać na wykonywanych przez siebie tłumaczeniach, że jest tłumaczem przysięgłym z tych języków i w tym kierunku tłumaczenia, którego dotyczą jego uprawnienia. Język i kierunek tłumaczenia muszą być podane jasno (np. „tłumacz przysięgły z uprawnieniami do tłumaczenia z języka angielskiego na język szwedzki”).

Okrągła pieczęć tłumacza przysięgłego (lub samoprzylepny znaczek) może być używany na tłumaczeniach wykonywanych zgodnie z nadanymi uprawnieniami.

Zarówno pieczęć, jak i samoprzylepne znaczki, należy przechowywać w sposób niedostępny dla osób niepowołanych. Tłumacz może stosować też własną pieczęć, która jednak nie może być odwzorowaniem pieczęci urzędowej.

Tłumacz ponosi zawsze całkowitą odpowiedzialność za swoje tłumaczenie. Dotyczy to również sytuacji, jeśli na swoim tłumaczeniu nie użył pieczęci lub znaczka. Jako wersję oryginalną tłumaczenia uznaje się zawsze własny wydruk tłumacza, niezależnie od tego, czy tłumaczenie dostarcza się w innej formie, np. na dyskietce, przez modem lub faks. Przy poświadczaniu tłumaczeń tłumacz musi uwzględnić wymogi obowiązujące w różnych krajach. W Szwecji wystarcza formuła: "Tłumaczenie wykonane przez XY, tłumacza o uprawnieniach nadanych przez *Kammarkollegiet* z języka X na język szwedzki."

5. Bezstronność. Tłumacz przysięgły, powinien być w swojej pracy neutralny i bezstronny. Powinien odmówić wykonania tłumaczenia, jeśli mógłby być stronniczy, czyli na przykład wtedy, gdy:

- zlecenie dotyczy bliskich krewnych, przyjaciół lub samego tłumacza,
- tłumacz jest bezpośrednio zainteresowany wynikiem danej sprawy w urzędzie lub sądzie,
- tłumacz lub osoba mu bliska reprezentuje osobę, której dotyczy dana sprawa lub osobę zainteresowaną,
- tłumacz jest finansowo zależny od którejś ze stron – np. przez zadłużenie,
- istnieje inna szczególna przyczyna, która mogłaby podważać wiarę w bezstronność tłumacza.

Jeśli jednak jest oczywiste, że w jakimś wypadku kwestia bezstronności jest bez znaczenia, tłumacz może podjąć się wykonania zlecenia. W przypadku wątpliwości, czy przy danym zleceniu występuje problem bezstronności, tłumacz może to omówić ze zleceniodawcą. Jednym ze sposobów rozwiązania tego problemu jest sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia przez bezstronnego tłumacza. Jednakże już podejrzenie, że tłumacz nie jest w pełni bezstronny, może być wystarczającą przyczyną odmowy wykonania zlecenia.

6. Tajemnica służbowa i zawodowa. Tajemnica zawodowa jest uregulowana w dwóch odrębnych ustawach szwedzkich. Pierwsza z nich - Ustawa o tajemnicy służbowej - obejmuje zarówno tłumaczy przysięgłych, jak i innych tłumaczy, którym urzędy zlecają tłumaczenia i dotyczy zarówno ochrony informacji na temat bezpieczeństwa państwa, jak i danych osobowych indywidualnych osób.

Jeśli zleceniodawcą tłumacza nie jest urząd, zastosowanie znajduje Ustawa o tajemnicy zawodowej dla niektórych tłumaczy ustnych i pisemnych. Jednakże zgodnie ze szwedzkim Kodeksem karnym tłumacz jest zobowiązany wyjawiać fakty na temat ciężkich przestępstw, o których dowiedział się w czasie wykonywania zlecenia.

7. Wykorzystywanie informacji. Tłumaczowi przysięgiemu nie wolno wykorzystywać na swoją korzyść informacji uzyskanych w związku z wykonywanym zleceniem. Informacji takiej nie wolno również wykorzystywać na czyjąś niekorzyść. Zasada ta nie dotyczy oczywiście informacji ogólnie dostępnych.

8. Poprawność zawodowa wobec zleceniodawcy. Tłumacz przysięgły jest w tym zakresie zobowiązany m.in. do ustalenia stawki lub wynagrodzenia przed wykonaniem zlecenia, dotrzymania terminu wykonania zlecenia oraz prowadzenia działalności zgodnie z zasadami sprawozdawczości finansowej i dokumentacji wykonanych zleceń.

9. Działania marketingowe. Działania marketingowe tłumacza przysięgłego nie mogą być mylące dla potencjalnych zleceniodawców. Ogłoszenia i reklamy powinny być rzeczowe i zawierać jasną informację, którego języka i kierunku tłumaczenia dotyczą uprawnienia danego tłumacza. Odcisków pieczęci tłumacza, ani samoprzyklepnych znaczków, nie wolno umieszczać na papierze listowym, wizytówkach itp.

10. Zagadnienia techniczne w praktyce pisemnego tłumacza przysięgłego

a) Niejasne sformułowania. Jeśli tekst jest niejasno sformułowany, tłumacz – o ile jest to możliwe – może zwrócić się o wyjaśnienia do autora tekstu. Jeśli tekst można interpretować na różne sposoby – na przykład ze względu na niepełne zdania lub błędy składniowe – tłumaczenie powinno wykazywać odpowiednie wady oryginału. Jeśli wady te są duże, tłumacz powinien zamieścić w tekście uwagę na ich temat, ponieważ zwykle trudno jest oddać błędy jednego języka w tłumaczeniu na inny. Tłumaczowi nigdy nie wolno formułować tekstu wyraźniej niż to czyni niejasny oryginał. Jeśli tłumacz nie jest w stanie jednoznacznie zinterpretować jakiegoś fragmentu, powinien zaznaczyć to w uwadze tłumacza. Bez uwag może poprawiać jedynie zwykłe błędy pisarskie i ortograficzne. Nie wolno mu zgadywać brzmienia nieczytelnych lub słabo czytelnych słów, jeśli kontekst nie jest całkowicie jasny. Nieczytelne wyrazy zaznacza przy pomocy kropek lub kresek.

b) Sfałszowane lub zniekształcone dokumenty. Rozstrzygnięcie, czy dany dokument jest sfałszowany lub zniekształcony, jest trudne i nie jest zadaniem tłumacza. Jeśli jednak podejrzewa on, że dokument został sfałszowany lub zniekształcony, może odmówić wykonania zlecenia. Natomiast może przetłumaczyć taki tekst, jeśli zleceniodawca jest w stanie podać przekonujące powody, dla których należy wykonać tłumaczenie.

c) Uwagi objaśniające tłumacza. Tłumacz jest czasem zmuszony zamieścić uwagę zawierającą objaśnienie, komentarz lub korektę tekstu tłumaczonego. Uwagi takie muszą się wyraźnie odróżniać od tekstu tłumaczenia. Jeśli są krótkie, należy je umieszczać w nawiasie kwadratowym, jeśli długie - oznaczyć odsyłaczem i umieścić u dołu strony lub poniżej całego tekstu.

d) Opuszczone fragmenty tekstu, streszczenia. Jeśli poszczególne fragmenty tekstu nie zostały przetłumaczone, należy to wyraźnie zaznaczyć w tłumaczeniu.

Tłumacz powinien zaznaczyć, że tłumaczenie stanowi wyciąg z dokumentu. Opuszczone fragmenty należy zaznaczyć pauzami ----.

e) **Zbędne tłumaczenie.** Jeśli tłumacz w czasie wykonywania zlecenia stwierdzi, że pewne fragmenty tekstu nie muszą zostać przetłumaczone, jest zobowiązany powiadomić o tym zleceniodawcę. W ten sposób unika się ponoszenia przez zleceniodawcę - sporządzając streszczenia, musi jednak zamieścić w tekście odpowiednią uwagę.

f) **Przechowywanie dokumentów.** Tłumaczone dokumenty (i ich kopie) należy przechowywać w bezpieczny sposób. Tłumacz może wykonać kopię, aby np. odpowiedzieć na pytania klienta po wydaniu tłumaczenia. Klient powinien być o tym jednak poinformowany.

g) **Tłumaczenie świadectw, zaświadczeń, indeksów itp.** W odniesieniu do takich dokumentów tłumaczenie dosłowne jest często bardziej godne polecenia, niż pełne dostosowywanie tłumaczenia do systemu edukacyjnego i terminologii danego kraju.

h) **Pieczęcie, stemple, podpisy itd.** Jeśli na dokumencie występują odciski pieczęci, należy przetłumaczyć tekst w nich zawarty. Jedynie jeśli jest oczywiste, że dany stempel nie należy do oryginalnego dokumentu (np. stempel z datą wpływu dokumentu w urzędzie), nie trzeba tłumaczyć jego treści. Tłumacz jednak powinien jednak zaznaczyć pauzami (----) fakt, że takie elementy występują w tekście. Należy również zaznaczyć występowanie podpisów w tłumaczonym dokumencie.

i) **Zlecenia z biur tłumaczeń.** Tłumacz przysięgły zawsze ponosi odpowiedzialność za swoje tłumaczenia osobiście. Natomiast w przypadku tłumaczeń niepoświadczonych biuro tłumaczeń może poddać tłumaczenie obróbce, musi to być jednak wyraźnie ustalone między stronami w momencie przyjmowania zlecenia. Wówczas odpowiedzialność za ostateczną wersję tłumaczenia dzieli się między tłumacza i biuro.

11. „Dobre zwyczaje ustnego tłumacza przysięgłego. Przewodnik dla ustnych tłumaczy przysięgłych”. Pod takim właśnie tytułem Agencja Usług Prawnych, Finansowych i Administracyjnych [*Kammakollegiet*] wydała w 2004 r. instrukcję dla ustnych tłumaczy przysięgłych. Poza zagadnieniami stroniczości, tajemnicy zawodowej i służbowej, poruszonymi już w „Zbiorze zawodowych i etycznych zasad dla pisemnych tłumaczy przysięgłych”, publikacja ta zawiera wiele praktycznych wskazówek skierowanych bezpośrednio do tłumaczy ustnych.

Wśród nich bardzo użyteczna wydaje się porada, by tłumacz ustny przed rozpoczęciem tłumaczenia poinformował strony o swojej roli i charakterze, a mianowicie, że jest neutralny i nie reprezentuje interesów żadnej ze stron, że obowiązują go przepisy o tajemnicy zawodowej oraz że tłumacząc będzie zwracał się do stron w pierwszej osobie. Radzi się tłumaczom posługiwanie standardowymi materiałami służącymi do zapisu dat, liczb i nazwisk, jednak wspomina się o konieczności zniszczenia notatek po zakończeniu tłumaczenia ale jeszcze w obecności stron.

W zaleceniach „Przewodnika dla ustnych tłumaczy przysięgłych” cytuje się w pierwszym rzędzie paragraf 9 Rozporządzenia o nadawaniu uprawnień tłumaczom

ustnym i pisemnym, mówiący o tym, że tłumacz przed przyjęciem danego zlecenia powinien dobrze rozważyć, czy jest w stanie mu podołać i powinien odmówić jego wykonania, jeśli nie czuje się z jakiegoś powodu wystarczająco kompetentny. Natomiast obowiązującą tłumacza zasadę tłumaczenia „tak dokładnie, jak to jest możliwe” porównuje się z treścią przyrzeczenia świadka składającego zeznania przed sądem („niczego nie zatajać, nie dodawać i nie zmieniać”). Dla tłumacza oznacza to, że powinien on w języku docelowym oddać tłumaczoną treść z – o ile to możliwe – z wszystkimi jej niuansami. Tłumaczowi nie wolno zatem neutralizować „mocnych” i „emocjonalnych” wyrażeń, ani nawet wyrazistego języka ciała.

Tłumacz może w odpowiedni sposób przerwać mówcy, jeśli nie nadaża z tłumaczeniem lub obawia się, że może z pośpiechu „gubić” informacje. Jest też zobowiązany uzupełnić niezwłocznie tłumaczenie, jeśli zorientuje się po fakcie, że przetłumaczył coś nieprawidłowo lub opuścił coś, co może mieć nawet najmniejsze znaczenie. Jeśli tłumacz musi zwrócić się do jednej ze stron o powtórzenie lub wyjaśnienie niezrozumiałego zwrotu, druga strona powinna zostać zaraz poinformowana o treści tej wymiany zdań. Jeśli jedna ze stron prowadzi jednocześnie dialog z osobą postronną, tłumacz powinien przetłumaczyć treść tego dialogu lub – jeśli dotyczy on spraw niezwiązanych z przedmiotem tłumaczenia, np. spraw prywatnych – może jedynie ogólnikowo poinformować o tym drugą stronę.

Na zakończenie tego krótkiego streszczenia „Poradnika dla ustnych tłumaczy przysięgłych” przytoczę - interesujące pod względem zarówno fachowym, jak i językowym - zalecenie *Kammarkollegiet*: Jeśli ustny tłumacz przysięgły wykona tłumaczenie pisemne, nie wolno mu opatrywać tekstu tytułem zawodowym „ustny tłumacz przysięgły”, ponieważ różnica między określeniem „tłumacz pisemny” [*översättare*] a „tłumacz ustny” [*,,tolk*] jest w dalszym ciągu nie do końca powszechnie znana. Jako poparcie tego stwierdzenia może służyć przykład z Ustawy o administracji [*Förvaltningslagen*], w której określenie „tłumacz ustny” [*tolk*] użyte jest również w znaczeniu „tłumacz pisemny”. To charakterystyczna uwaga, jakże istotna w polskim obszarze kulturowym, w którym różnica ta – ku ubolewaniu tłumaczy – jest jeszcze mniej wyraźna.

Źródła:

God Translatorssted. Yrkesetiska regler för auktoriserade translatorer. Kammarkollegiet.

God tolksed. Vägledning för auktoriserade tolkar 2004. Kammarkollegiet.

Kammarkollegiets translatorsföreskrifter (KAMFS 1994:2)

Kammarkollegiets tolkföreskrifter (KAMFS 2004:1)

Förordningen (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare

Strony internetowe:

www.kammarkollegiet.se

www.aukttranslator.se

BADANIA STAWEK WYNAGRODZENIA TŁUMACZY PRZEZ STOWARZYSZENIE TŁUMACZY NIEMIECKICH BDÜ

Temat stawek wynagrodzenia za tłumaczenie jest u naszych zachodnich sąsiadów bardzo żywy od wielu lat. W Niemczech, podobnie jak w Polsce, stawki za tłumaczenie dla organów wymiaru sprawiedliwości są regulowane ustawowo. Niemiecka Ustawa o wynagrodzeniu rzeczoznawców i tłumaczy oraz odszkodowaniu dla sędziów niezawodowych, świadków i osób trzecich [*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz JVEG*]), odnosi się również do biegłych. Nie ma przepisów ogólnych, które regulowałyby kwestię wolnorynkowych stawek za tłumaczenie ustne czy pisemne.

Władze BDÜ, chcąc mieć rozeznanie co do wysokości pobieranych stawek wolnorynkowych, od lat osiemdziesiątych prowadzą badania rynku w tym zakresie – samodzielnie lub we współpracy z uniwersytetami.

Na przełomie lat 2004 i 2005 stowarzyszenie ADÜ (Nord-Assoziierte Dolmetscher und Übersetzer in Norddeutschland e.V.) w północnych Niemczech przeprowadziło szeroko zakrojone badania stawek i warunków pracy tłumaczy, na które przez trzy miesiące odpowiedzi udzieliło 819 osób z całego świata, w tym 563 osób z Niemiec. Kwestionariusz, który można było wypełnić on-line lub w postaci wydruku, zawierał poza stawkami pytania o dane demograficzne, godziny pracy, doskonalenie zawodowe itp.

Na przełomie lat 2005 i 2006 stowarzyszenie BDÜ skoncentrowało się w swoich kolejnych badaniach bardziej na osiągniętych dochodach i warunkach pracy. Niestety, badania te nie cieszyły się dużym odzewem, gdyż odpowiedzi udzieliło tylko 250 respondentów. W obu przypadkach kwestionariusz był obszerny, zawierał wiele pytań mających na celu uzyskanie jak największej liczby danych dla szeroko zakrojonej analizy sytuacji nie tylko w zakresie stawek, ale i warunków pracy:

Wyniki zostały opublikowane czy to w formie broszury (ADÜ), czy też na łamach biuletynu MDÜ (BDÜ).

Kolejne badania dotyczące poziomu stawek przeprowadzono w 2008 r. Tym razem nie miało ono na celu analizy ogólnej sytuacji w zakresie warunków pracy, tylko zostało ograniczone do badania wysokości stawek wynagrodzenia faktycznie pobieranego w 2007 r. przez indywidualnych tłumaczy („wolnych strzelców”) i pośredników („TSP” – translation service provider) czyli agencje tłumaczy w Niemczech. Celem było zebranie danych na temat pobieranych stawek w odniesieniu do możliwie największej liczby języków po to, by opublikować tabele cen, które pozwoliłyby przynajmniej dostarczyć orientacyjnych wskazówek na temat pobierania cen za tłumaczenie ustne i pisemne.

Cenniki te mają odzwierciedlać sytuację rynkową i nie mogą być uznane za zalecenia, mogą pomóc tłumaczom zorientować się w sytuacji na rynku oraz uplasować się na rynku poziomu cen. Pozwalają zorientować się w ofertach pracy (i ewentualnie odrzucać te), które podają ceny dumpingowe. Uzyskane informacje dają stowa-

rzyszeniu BDÜ podstawę do zabierania głosu w sprawie poziomu cen i wykazaniu, że wzrost stawek jest konieczny.

Publikowanie danych ma również pomóc tłumaczom w wycenie swych usług, a w dłuższej perspektywie – w stałym szkoleniu na temat właściwej wyceny usług, przyczynić się do podniesienia ogólnego poziomu stawek. Badanie rynku ma być przeprowadzane corocznie, aby dostarczać informacji o aktualnych danych na temat sytuacji w zakresie stawek.

Wymogi prawne dotyczące przeprowadzania badań stawek w Niemczech i w Europie to nie tylko minimalna liczba odpowiedzi udzielonych na każde pytanie o język, rodzaj usługi, sposób zapłaty (5 respondentów), ale także otwarty charakter badań (dla członków i osób niezrzeszonych) i odpowiednie rozłożenie w czasie: opublikowanie danych powinno nastąpić po upływie odpowiednio długiego okresu od przeprowadzenia badania. Dane, które BDÜ chciało uzyskać, dotyczą sytuacji istniejącej w 2007 r. Badania przeprowadzono od 1 do 30 czerwca 2008 r., a publikacja tabeli stawek nastąpi pod koniec 2008 r.

BDÜ przedstawiła koncepcję badania stawek Federalnemu Urzędowi ds. Karteli z prośbą o potwierdzenie zgodności z przepisami, jednakże Urząd nie wydał żądanego potwierdzenia, uzasadniając brak decyzji przepisami Dyrektyw Europejskich, które stanowią, że upewnienie się w zakresie naruszenia przepisów leży po stronie organizacji. Stowarzyszenie BDÜ zasięgnęło więc opinii prawnika i obecnie podaje praktyczne rady dla tych, którzy chcieliby przeprowadzić podobne badania.

W tym celu zaleca zadawanie minimalnej liczby pytań po to, by zapewnić maksymalną liczbę respondentów, zmniejszenie czasu na udzielenie odpowiedzi do 15 minut oraz przeprowadzenie badań tylko metodą on-line z pełną automatyzacją kompilacji danych.

W ostatnich badaniach odpowiedzi udzieliło 1665 osób, w tym 1613 wolnych strzelców i 52 agencje tłumaczeń. Wśród respondentów było 1543 członków stowarzyszeń tłumaczy i 122 tłumaczy niezrzeszonych.

Ogólna kwota obrotów tłumaczy to 62.354.66,00 euro, w tym 52.497.989,00 euro przypadło wolnym strzelcom, zaś 9.856,677,00 euro – agencjom. Dane, które uzyskano i opublikowano w tabelach stawek dotyczą usług w zakresie:

- tłumaczenia pisemnego – w 63 kombinacjach językowych,
- weryfikacji – w 20 kombinacjach językowych
- tłumaczenia ustnego – w 27 kombinacjach językowych

Przykładowa stawka pobieranego wynagrodzenia w kombinacji: język niemiecki – angielski za wiersz, tj. 55 znaków tekstu w języku źródłowym wynosi: średnio – dla klientów prywatnych: 1,22 euro, dla firm i sądów – 1,33 euro, w tym średnio za słowo – odpowiednio: 0,13 euro do 0,15 i 0,14 euro.

Stawki wynagrodzenia za tłumaczenie ustne: za godzinę średnio dla klientów prywatnych 42 - 40 euro, dla firm – 50, 01euro, dla sądów i urzędów średnio – 51,75 euro. Szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań podaje publikacja, która jest do nabycia za 15 euro.

Opr. Zofia Rybińska na podstawie informacji Wolframa Baura - BDÜ Fee Survey 2008

KALENDARIUM KONFERENCJI TŁUMACZY

XI Repetytorium dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych: Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, Warszawa, Hotel Mercure, 28 marca 2009. Informacje: www.tepis.org.pl

International Conference hosted by CERLIS: Researching Language and the Law: Intercultural Perspectives, University of Bergamo, Italy, 18-20 czerwca 2009 r. Informacje: <http://dinamico.unibg.it/cerlis/page.aspx?p=207>

XII Repetytorium dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych: Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, Warszawa, Hotel Mercure, czerwiec 2009. Informacje: www.tepis.org.pl

Fourth Conference on Translation, Interpreting and Comparative Legi-Linguistics, Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań 2-4 lipca 2009 r. Informacje: http://www.lingualegis.amu.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=9&Itemid=12

IAFL – 9th Biennial Conference on Forensic Linguistics/Language and Law, VU University, Amsterdam, The Netherlands, 6-9 sierpnia 2009. Informacje: <http://iafl09.let.vu.nl/>

XVII European Symposium on Languages for Specific Purposes; Methods and Aims – (Re) Conceptualising LSP Research, University of Aarhus, Denmark, 17-21 sierpnia 2009 r. Informacje: www.asb.dk/LSP2009

XXIII Warsztaty Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego: Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, Warszawa, Hotel Mercure, 26-27 wrzesień 2009 r. Informacje: www.tepis.org.pl

Interpreting for the Future: Freie Universität Berlin, 11-13 września 2009 r. Informacje: <http://www.interpreting-the-future.com/>.

Translating Beyond East and West - The 11th Prague International Conference in Translation and Interpreting Studies; 14 – 16 października 2009; Uniwersytet Karola, Praga. Info: http://www.jtpunion.org/spip/article.php3?id_article=1211

ZAPRASZAMY NA REPETYTORIA, LABORATORIA I WARSZTATY DLA TŁUMACZY W 2009 R.

Serdecznie zapraszamy do odwiedzania naszej strony: www.tepis.org.pl, na której zostaną podane informacje dotyczące XI i XII Repetytorium dla Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych, zaplanowanych na marzec i czerwiec br., Warsztatów Przekładu Prawniczego i Specjalistycznego, które mają odbyć się w dniach 26 i 27 września, oraz III i IV edycji kursu pn. Laboratorium Tłumacza Przysięgłego, których daty zostaną dopiero ustalone. Wszystkie te spotkania tłumaczy cieszą się dużym powodzeniem, warto więc w nowym kalendarzu od razu zarezerwować sobie ich terminy.

@@@@@

**Z głębokim żalem zawiadamiamy o śmierci naszego Kolegi
Błażeja Trębaczkiewicza, tłumacza przysięgłego języków szwedzkiego
i niemieckiego ze Szczecina.**

**GRATULUJEMY TYTUŁU NOWYM CZŁONKOM EKSPERTOM,
KTÓRYMI ZOSTALI USTANOWIENI:**

Ryszard DULINICZ (eng, fre)

Rafał SZUBERT (ger, ned)

**GRATULUJEMY TYTUŁU NOWYM CZŁONKOM ZWYCZAJNYM,
KTÓRYMI ZOSTALI USTANOWIENI:**

Ewa ADAMSKA-DRGAS (rus)

Anna AMBROZIAK (ger)

Agnieszka BLADOWSKA (eng, ita)

Beata BRUZDA (ita, eng)

Małgorzata CHMIELEWSKA (eng)

Agnieszka CHODOROWSKA-KŁOSIŃSKA (fre, eng)

Tomasz CHWAŁCZYK (eng)

Magdalena DZIADOSZ (eng)

Jacek ELIASZ (ger)

Marek HAJDUKOWICZ (ger, eng)

Luba JĘDRZEJCZYK (ukr, rus)

Ewa KIERZKOWSKA-TESLA (ger)

Izabela KŁODZIŃSKA (eng)

Elżbieta WALUK-Jaguszewska (eng, ita, spa)

Ryszard WINEROWICZ (eng, rus)

WITAMY NOWYCH CZŁONKÓW NADZWYCZAJNYCH:

Katarzyna BAŁŁABAN (eng)

Monika BARANOWSKA (eng)

Brygida BRYŚ (eng)

Leszek CHMURA (ger)

Robert CHUSTECKI (ger)

Dariusz GANCARZ (rus)

Ewa HABERKO (eng)

Ewa JUREWICZ (eng)

Sabina KACZMARCZYK (ger, eng, ita)

Katarzyna KLUZIŃSKA (eng)

Magdalena LIJOWSKA (ger)

Anna MACH (eng)

Joanna Maria MALCZEWSKA (eng)

Jerzy Ożana (eng)

Agnieszka PASZKIEWICZ (eng, ger)

Konrad PAWŁOWSKI (eng)

Anna ROMANIUK (eng)

Janusz SUCHODÓŁ (eng)

Kazimierz SUSICKI (eng)

Izabela ŚNIGURSKA (eng)

Agnieszka KRZEŚNIAK (eng, fre)
Agnieszka OSTASZEWSKA (eng, ger)

Anna WAWRZYNOWICZ (ger)
Barbara WISZNIEWSKA (eng)

SKRÓTY (wg polskiej normy PN/ISO 693-2, kody bibliograficzne): alb - albański, eng – angielski, ara - arabski, bel - białoruski, bośniacki – bos, bul - bułgarski, chi – chiński, scr - chorwacki, cze - czeski, dan - duński, fre - francuski, heb – hebrajski, spa- hiszpański, dut - holenderski, jpn - japoński, cat - kataloński, kor – koreański, lit - litewski, lav – łotewski, mac – macedoński, ned – niderlandzki, ger - niemiecki, nor - norweski, nowogrecki – gre, arm - ormiański, pan – pendzabski, per – perski, pol – polski, por - portugalski, rus - rosyjski, rum - rumuński, sec - serbski, slo - słowacki, slv – słoweński, swe - szwedzki, tur - turecki, ukr - ukraiński, hun - węgierski, vie – wietnamski, ita – włoski.

ORIENTACYJNE WOLNORYNKOWE CENY ZA SPECJALISTYCZNE TŁUMACZENIE POŚWIADCZONE I NIEPOŚWIADCZONE

Stawki za tłumaczenie pisemne określone w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia tłumacza przysięgłego stanowią ważny punkt odniesienia dla cen wolnorynkowych za poświadczony i niepoświadczony tłumaczenie specjalistyczne. Znaczne obniżenie lub bezzasadne zawyżenie tych cen może być naruszeniem zasad etyki zawodowej w myśl § 12 Kodeksu tłumacza przysięgłego, jeżeli ceny te nie uwzględniają stopnia trudności i zakresu tłumaczenia oraz własnych kwalifikacji i pozycji zawodowej tłumacza.

Stawki za tłumaczenie ustne w wysokości określonej w ww. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości stosują się do tłumaczenia wykonywanego na rzecz sądów, prokuratur, Policji i organów administracji państwowej. Wolnorynkowa cena za dzień pracy (8 godzin) tłumaczenia konferencyjnego wynosi przeciętnie około 1000,00 zł.

SKŁADKA CZŁONKOWSKA TEPISU

Składka członkowska za jedno półrocze wynosi 90,00 zł,
Wpisowe Członka Nadzwyczajnego (w tym legitymacja) – 30,00 zł,
Wpisowe Członka Zwyczajnego (w tym legitymacja) – 30,00 zł.

LICZBA CZŁONKÓW TEPISU

wynosi obecnie 1087, w tym 172 Członków Zwyczajnych i 29 Członków Ekspertów

***Skarbnik Towarzystwa TEPIS
dziękuje za terminowe wpłacanie składek,
umożliwiających działalność
tej organizacji pożytku publicznego***

*Redakcja: Danuta Kierzkowska. Sekretarz redakcji: Maria Piasecka.
Biuletyn TEPIS, ul. Krasińskiego 16 lok. 134, 01-581 Warszawa. Nakład 1500 egz.*

Tabela stawek wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego wykonane na żądanie sądu, prokuratury, Policji oraz organów administracji publicznej

wg rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r.

w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dziennik Ustaw Nr 15 z 2005 r., poz. 131)

Grupy językowe:

- I. język angielski, niemiecki, francuski i rosyjski
- II. inny język europejski i język łaciński
- III. język pozaeuropejski posługujący się alfabetem łacińskim
- IV. język pozaeuropejski posługujący się alfabetem nielacińskim lub ideogramami

PLIN	I	II	III	IV
Za stronę obliczeniową 1125 znaków tłumaczenia na język polski (100%) z języka grupy:	23,00	24,77	30,07	33,61
za sporządzenie tłumaczenia na wniosek zlecającego w dniu zlecenia oraz w postępowaniu przyspieszonym (200%)	46,00	49,54	60,14	67,22
za tłumaczenie tekstów: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną ▪ sporządzonych pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym ▪ trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym (125%) 	28,75	30,96	37,59	42,01
za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia z języka obcego na język polski sporządzonego przez inną osobę oraz za sporządzenie poświadczonego odpisu pisma w języku obcym (50%)	11,50	12,38	15,03	16,80
za sprawdzenie i poświadczenie odpisu pisma sporządzonego w danym języku obcym przez inną osobę (30%)	6,90	7,43	9,02	10,08
Za stronę obliczeniową 1125 znaków tłumaczenia z języka polskiego (100%) na język grupy:	30,07	35,38	40,69	49,54
za sporządzenie tłumaczenia na wniosek zlecającego w dniu zlecenia oraz w postępowaniu przyspieszonym (200%)	60,14	70,76	81,38	99,08
za tłumaczenie tekstów: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną ▪ sporządzonych pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym ▪ trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym (125%) 	37,59	44,22	50,86	61,92
za sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia z języka polskiego na język obcy sporządzonego przez inną osobę oraz za sporządzenie poświadczonego odpisu pisma w języku obcym (50%)	15,03	17,69	20,34	24,77
za sprawdzenie i poświadczenie odpisu pisma sporządzonego w danym języku obcym przez inną osobę (30%)	9,02	10,61	12,21	14,86
Za godzinę tłumaczenia ustnego z języka polskiego, w tym za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza (130%), na język grupy	39,09	45,99	52,90	64,40
Za godzinę tłumaczenia ustnego z języka polskiego, w tym za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza w postępowaniu przyspieszonym (200%), na język grupy	60,14	70,76	81,38	99,08

TEPIS stands for the Polish Society of Sworn and Specialised Translators, which was founded in 1990 by a group of members of the Association of Polish Translators and Interpreters.

The initiative had its origins in the urgent need to consolidate and train specialist translators in order to meet the demands of the rapid political and economic changes in Poland.

The TEPIS Society is independent and is not subsidized in any way. In March 2007 it was granted a status of the public benefit organization.

Its aims are:

- To represent the interests of legal translators and court interpreters and enhance their status by its actions as a public benefit organization, entitled to cooperate with the government to perform public tasks;
- To develop, compile, edit and publish specialised materials with the purpose of enriching legal translators' and court interpreters' professional knowledge and to propagate among them other information of interest;
- To offer opportunities for the continuing professional development of legal translators' and court interpreters' qualifications by holding training courses, meetings, seminars, etc.

In August 1993, on the occasion of the XIII FIT World Congress in Brighton, TEPIS was admitted to the International Federation of Translators.

The TEPIS bulletin is a quarterly designed for its members whose number has recently reached 1087. It reports on current events and vital issues affecting the profession.

IN THIS ISSUE:

- A report on the 7th General Assembly of TEPIS Members held in Warsaw on 27 September 2008. The Assembly elected 15 members of the TEPIS Board, Danuta Kierzkowska was reelected as President, Zofia Rybińska and Joanna Miler-Cassino – were elected as Vice Presidents, Dorota Staniszewska-Kowalak – as Secretary General, and Elżbieta Gołębiowska – as Treasurer.
- A report on the 22nd Workshops of Legal and Specialized Translators held in Warsaw, Hotel Mercure, on 27-28 September 2008 in Warsaw
- An open letter to the Minister of Justice containing critical remarks of the TEPIS Board on the draft amendments to the Regulation on remuneration of the Sworn Translator to be passed by the Minister of Justice
- The TEPIS delegate's report on the XVIII. FIT Statutory Congress and the Polish participants' report on the XVIII. FIT World Congress held in Shanghai in August 2008
- A comprehensive review of the legal status and rules for practicing the profession of official translators and interpreters in Sweden
- An invitation to the 11th and 12th 'Repetitorium' for Sworn and Specialized Translators, 3rd Laboratory of the Sworn Translator, and the 23rd Workshops of Legal and Specialized Translators to be held in Warsaw in 2009.

PÓLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY TEPIS

ul. Krasińskiego 16 lok. 134, 01-581 WARSZAWA

Tel. +48(0)22 8394952 * faks +48(0)22 8394952 * e-mail tepis@tepis.org.pl

Website www.tepis.org.pl

Konto nr 46 1020 1026 0000 1502 0117 5983, PKO BP II O/Warszawa